

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

การศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ และนำตัวชี้วัดที่ได้จากการพัฒนาไปตรวจสอบในภาคสนามด้วย ซึ่งผลการศึกษาเรื่อง “การศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

ส่วนที่ 2 การนำตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ไปตรวจสอบภาคสนาม

ส่วนที่ 3 การนำเสนอตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และการกำหนดน้ำหนักตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้

ส่วนที่ 4 การอภิปรายผลการศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีกระบวนการในการพัฒนาตัวชี้วัด 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ 2) การสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ 3) การนิยามตัวชี้วัด 4) การสร้างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวชี้วัด

1. การกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ผู้ศึกษาได้มีกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าว่าจะนำตัวชี้วัดที่พัฒนาได้ไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1.1 เพื่อกำหนดตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

1.2 เพื่อมีแนวทางในการประเมินชุมชนก่อนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนได้

2. การทบทวนแนวคิด/ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลังจากกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวชี้วัดแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพชุมชนและตัวชี้วัดชุมชนด้านต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาผู้ศึกษาสามารถแบ่งศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ออกเป็น 4 มิติ คือ (1) ความพร้อมของชุมชน (2) ความสามารถของผู้นำ (3) ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน และ (4) ด้านความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย

3. การกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

ผู้ศึกษานำข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ โดยประเด็นหลักในการสัมภาษณ์มีดังนี้

- (1) ความพร้อมของชุมชนที่นำไปสู่การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
- (2) ความสามารถของผู้นำในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
- (3) ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชนที่สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
- (4) ความสามารถของทีมงาน/เครือข่ายที่สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์

ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวชี้วัดในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับศักยภาพชุมชน ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ มาเป็นฐานความรู้ในการสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนิน

งานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ จำนวน 6 ราย ในประเด็นของศักยภาพของชุมชนที่มีผลต่อการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาสามารถสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. มิติด้านความพร้อมของชุมชน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาแบ่งองค์ประกอบของความพร้อมของชุมชนออกเป็นมิติย่อย 5 มิติ คือ 1) การสร้างกลไกภายในชุมชน 2) การสร้างองค์กรในชุมชน 3) การมีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำของชุมชน 4) การมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และ 5) การมีทุนทางสังคม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การสร้างกลไกภายในชุมชน

การสร้างกลไกภายในชุมชน หมายถึง การสร้างระบบ เงื่อนไข ข้อกำหนด ข้อตกลงในการบังคับใช้ร่วมกัน ซึ่งภายในชุมชนมีการสร้างกลไกเพื่อที่จะกำหนดและบังคับใช้ข้อตกลงร่วมกัน เกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบในการร่วมกันในการดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และมีการสร้างกลไกทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างความต้องการผลประโยชน์ และเพื่อลดความขัดแย้งของกลุ่มในชุมชน ซึ่งส่วนนี้ทำให้การดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สามารถดำเนินไปได้

โดยกลไกที่เกิดขึ้นมีทั้งกลไกภายในร่วมกับกลไกภายนอกที่เข้ามาช่วยในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จึงถือได้ว่ากลไกของชุมชนทำให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความพร้อมให้กับชุมชน กลไกที่ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้มีดังนี้

(1) กลไกภายในชุมชน มีทั้งกลไกที่เป็นกลุ่มคน กิจกรรม องค์กร เครือข่าย ซึ่งเป็นคนท้องถิ่นที่อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งกลไกภายในชุมชนจะเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งกลไกภายในชุมชนได้แก่

1) คนในชุมชน อาทิ เยาวชน ชาวบ้าน แกนนำ ผู้นำ ผู้รู้ ครูภูมิปัญญา ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อสม. อผส. พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครู อาจารย์ เป็นต้น

2) กลุ่มกิจกรรม/องค์กร/เครือข่ายของชุมชน อาทิ ประชาคมหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน สภาเยาวชน เป็นต้น

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล

(2) กลไกภายนอกชุมชน เป็นกลไกที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้สนับสนุนระหว่างกลไกภายในชุมชนกับกลไกภายนอกชุมชน ซึ่งกลไกภายนอกชุมชน ได้แก่

1) บุคลากรในสถาบันการศึกษา อาทิ ครู อาจารย์ นักวิชาการ เป็นต้น

2) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด, ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน, โรงพยาบาล, สถานือนามัยประจำตำบล, เป็นต้น

3) บุคคลภายนอก อาทิ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ พ่อครู แม่ครูภายนอก เป็นต้น การสร้างกลไกภายในชุมชนจึงเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความพร้อมอย่างแท้จริงในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ นั้นต้องอาศัยทั้งกลไกที่เกิดขึ้นเองภายในชุมชนและกลไกภายนอกชุมชนที่เข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบร่วมกัน

1.2 มีการสร้างองค์กรในชุมชน

การมีองค์กรชุมชนนั้นเป็นที่รวมตัวของประชาชนในแต่ละชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของการรวมตัวนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นตัวขับเคลื่อนองค์กรชุมชน อาจเรียกว่า กลุ่มชุมชน หรือชมรม เช่น กลุ่มเยาวชน ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

ชุมชนที่ศึกษามีกลุ่มองค์กรและเครือข่าย ที่เป็นกลุ่มตามระบบการจัดการของชุมชนที่มีมาแต่เดิม เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดตั้งโดยชุมชนหรือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุของชุมชน ในชุมชนที่ศึกษามีกลุ่ม/องค์กรชุมชน ดังนี้

1. กลุ่มของผู้สูงอายุ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
3. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข
4. กลุ่มเยาวชน
5. กลุ่มทางด้านศิลปวัฒนธรรม

องค์กรชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากกลุ่มหรือองค์กรชุมชนจะรู้ปัญหาและความต้องการหลายด้านในชุมชน

1.3 มีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำของชุมชน

กลุ่มแกนนำของชุมชน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญยิ่งและเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งชุมชนที่ศึกษานั้นมีแกนนำชุมชน ดังนี้

(1) แกนนำทางศาสนา (พระสงฆ์) โดยพระสงฆ์จะมีส่วนช่วยเหลือประโยชน์ให้ชุมชน พระสงฆ์จะเข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ในประเด็นเรื่อง ศิลปวัฒนธรรม

และภูมิปัญญา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ องค์การชุมชนและการเกษตรยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า บทบาทที่โดดเด่นจะเกี่ยวข้องในด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญามากกว่า ด้านอื่น ๆ เนื่องด้วยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์และความถนัดที่มีอยู่เดิม เป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรม และแพทย์แผนไทย

(2) แกนนำชุมชน ได้แก่ แกนนำในกิจกรรมด้านต่าง ๆ และแกนนำที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน มักเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิตที่ยาวนาน ทำให้แกนนำเห็นบทเรียนที่เกิดจากปัญหาและการแก้ปัญหา ที่สามารถนำมาสู่การตัดสินใจด้วยฐานของข้อมูล แกนนำในชุมชนจึงเป็นทั้งต้นแบบของการเรียนรู้และการปฏิบัติแก่คนอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยเอื้อประโยชน์ให้การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี และแกนนำในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในด้านการประสานคนในชุมชนให้เกิดการร่วมมือในการทำงานได้

จากการสัมภาษณ์มีข้อค้นพบในด้านทักษะความสามารถของผู้นำ/แกนนำกลุ่มในชุมชน มีทั้งผู้นำทางความคิด เช่น มีความรู้และประสบการณ์ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีความคิดสร้างสรรค์ ชี้แนวทางได้ชัดเจน (คิดชัด ปฏิบัติได้จริง) และความสามารถในการปฏิบัติ เช่น มีทักษะในการจัด มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม มีความโปร่งใส ผู้นำและกลุ่มแกนนำในชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เพศหญิงมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่การผลิต งานบ้าน ในงานส่วนรวมของชุมชนมักจะมีบทบาทเป็นผู้ดูแลอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า โดยแกนนำในชุมชนส่วนใหญ่จะมีคุณลักษณะดังนี้

- ส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชน มีสัมพันธ์ภาพที่ดี มีความสนิทสนมและรู้จักคน สถานการณ์ชุมชนเป็นอย่างดี
- เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รู้จักปรับประยุกต์ดัดแปลง เสริมฐานหรือต่อยอดกับความรู้เดิมที่มีอยู่
- มีจิตสาธารณะและอุทิศตนเพื่อการทำงานชุมชน
- ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกคน รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความต่างของผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นที่ศรัทธาของชุมชน เป็นนักประสานงานที่ดี มีสายสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับองค์กร/หน่วยงานอื่น

1.4 มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่เป็นตัวสนับสนุนให้ชุมชนเกิดความพร้อม คือ การที่ในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ในชุมชน โดยแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนจำแนกได้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ตามกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

1.5 การมีทุนทางสังคม

ภายในชุมชนเขาที่ศึกษานั้นจะมีฐานทุนเดิมของชุมชนที่สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอยู่แล้ว โดยในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ชุมชนได้มีการสำรวจถึงศักยภาพและต้นทุนของชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งปรากฏว่าทุกชุมชนมีของดี สิ่งดี และคนดีอยู่มากมาย ทำให้ชุมชนรู้เท่าทัน ซึ่งสิ่งนี้จะเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์ได้อย่างเต็มศักยภาพ ทุนทางสังคมของชุมชนที่ผู้ศึกษาพบ ได้แก่

(1) ทุนทางกายภาพ จากการศึกษาพบว่าทุนทางกายภาพของชุมชน มีดังนี้

(1.1) มีทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ซึ่งมีความหลากหลายของระบบนิเวศ อำนวยประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนได้พึ่งพาอาศัยประโยชน์

(1.2) มีที่ดินเป็นของตนเอง มีความมั่นคงในการอยู่อาศัย และการประกอบอาชีพการเกษตร

(1.3) มีพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ ที่ดินสาธารณะ ที่ชุมชนกำหนดกติกาการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(2) ทุนมนุษย์ จากการศึกษาพบว่าทุนมนุษย์ของชุมชน มีดังนี้

(2.1) ผู้รู้ ครูภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน โดยพื้นที่ในชุมชนมีทุนในลักษณะของผู้รู้ องค์ความรู้และภูมิปัญญา ทั้งเก่าและใหม่ ทั้งในลักษณะ

- องค์ความรู้ที่เป็นความรู้ของผู้รู้แต่ละคน
- องค์ความรู้ของกลุ่มเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ

ผู้รู้และครูภูมิปัญญา เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในความรอบรู้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์จากการปฏิบัติด้วยตนเองและนำมาเผยแพร่สู่สมาชิกชุมชนและผู้สนใจ โดยในพื้นที่ของชุมชนมีผู้รู้ ครูภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน ที่เข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ผู้รู้ ครูภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน ยังเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรวมตัวของคนในชุมชนได้ เนื่องจากผู้รู้ ครูภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน มักเป็นที่นับถือของชาวบ้าน และเมื่อศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเกิดขึ้น ผู้รู้ ครูภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน ก็จะมีโอกาสเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

(2.2) ผู้นำ/กลุ่มแกนนำ เป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญยิ่ง และเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์เป็นอย่างมาก โดยในชุมชนทุกชุมชนที่ศึกษาผู้นำจะเข้ามามีบทบาทในการประสานการทำงาน และวางแผน รวมทั้งผลักดันให้การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุเกิดการจัดตั้งได้

(3) ทูทางสังคม จากการศึกษาพบว่าทูทางสังคมของชุมชน มีดังนี้

(3.1) ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ซึ่งชุมชนที่มีลักษณะความสัมพันธ์ทางเครือญาติและวัฒนธรรมเดียวกัน จะมีความสมัครสมานสามัคคีกันเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะเอื้อต่อความร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

(3.2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ ความเชื่อ จารีต ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีอยู่หลายลักษณะ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมและปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของท้องถิ่นและตามความจำเป็น ได้แก่ แพทย์แผนไทย การนวด หัตถกรรม

(3.3) กลุ่ม เครือข่าย องค์กรในชุมชน

(3.4) แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน

(3.5) สถาบันทางสังคม สถาบันทางสังคมที่ตั้งอยู่ในชุมชน เช่น วัด ซึ่งเป็นศูนย์รวมน้ำใจสำคัญของคนในชุมชน ปัจจุบันสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ความเป็นประชาชนของหลายหมู่บ้านดำรงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอยู่ได้ ก็เพราะมีวัดเป็นศูนย์รวมความเชื่อมั่นความศรัทธา วิถีของชุมชนเองก็ยังผูกพันกับวัด อย่างน้อยก็ในพิธีกรรมเกี่ยวกับศาสนา งานบุญ งานบวช และงานศพ

(4) ทูภายนอก ในการศึกษาคั้งนี้คือ องค์กรเครือข่ายหรือหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและ ต้องมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพราะจะส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีการดำเนินงาน มีบทเรียนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ความร่วมมือ มีการเรียนรู้ถ่ายทอด และมีการขยายผลต่อไปได้ ซึ่งองค์กรเครือข่ายหรือหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือหน่วยงานของภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน/องค์กรพัฒนาเอกชน

ฐานทุนทางสังคมจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและเกิดความพร้อมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในชุมชนได้ ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ หากได้มีการมองถึงต้นทุนเดิมในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทุนเดิมที่มีอยู่ในชุมชนหรือทุนที่ให้การส่งเสริมจากภายนอกชุมชน ก็จะมีผลให้การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ สามารถดำเนินงานลุล่วงไปได้ด้วยดี

2. มิติด้านความสามารถของผู้นำชุมชน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาแบ่งองค์ประกอบของความสามารถของผู้นำออกเป็นมิตีย่อย 4 มิติ คือ 1) ความรู้ของผู้นำเกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ 2) ความสามารถในการเข้าใจชุมชน 3) การบริหารจัดการศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และ 4) ความสามารถในการประสานงาน ซึ่งมีข้อค้นพบดังนี้

2.1 ความรู้ของผู้นำเกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบหนึ่งในการให้ครอบครัว และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล และจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนของตน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน และคนในชุมชนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุด้วย ซึ่งผู้นำชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่อง ความหมายของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จุดมุ่งหมายของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และลักษณะกิจกรรมที่มีภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านนันทนาการ

1) ความรู้ในด้านความหมายของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์พบว่าความรู้ด้านความหมายของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชนมองว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เป็นสถานที่อำนวยความสะดวกของชุมชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และมีบริการจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา และสังคม โดยให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามาดูแล และจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่มีบริการที่ครอบคลุมทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา และสังคม เป็นแหล่งที่ให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามาดูแล และจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชน

2) ความรู้ในด้านจุดมุ่งหมายของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำชุมชนบอกกับนักศึกษาว่าจุดมุ่งหมายของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุว่าเป็นสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกัน และเป็นสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในการเรียนรู้บทบาทใหม่ของตนที่เหมาะสม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนของตน นอกจากนี้ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุก็ช่วยขจัดความเหงา ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้างของผู้สูงอายุ และมีการจัดบริการทางสังคมที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุด้วย

3) ความรู้ต่อลักษณะกิจกรรมที่มีภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

ผู้นำชุมชนมองถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้นภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น ให้ผู้สูงอายุได้มีการพบปะกับผู้อื่น มีการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยผ่อนคลายความเหงา รวมทั้งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นก็เพื่อแก้ไขปัญหา และช่วยตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งลักษณะกิจกรรมหลักที่มีภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ (2) กิจกรรมการศึกษา

และวัฒนธรรม (3) กิจกรรมเสริมรายได้ และ (4) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสมาคมและนันทนาการ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

(1) กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ จากผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนควรมีความรู้ในด้านลักษณะกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการที่มีภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และผู้นำชุมชนควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุต้องมีกิจกรรมให้ความรู้ คำแนะนำปรึกษาด้านการป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้แก่ผู้สูงอายุ

(2) กิจกรรมด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมอีกประเภทหนึ่งที่จะช่วยในการเสริมสร้างความสามารถในการแก้ไขปัญหา พัฒนาทักษะและความรู้ของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าใจถึงความสามารถในการเรียนรู้ของตน การจดจำ และเรียนรู้ข้อเท็จจริงบางประการที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสังคม โดยผู้นำชุมชนคิดว่าตัวผู้นำชุมชนควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร และมีความรู้ที่ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีกิจกรรมที่ให้ความรู้ ด้านข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุ และควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีการให้บริการด้านห้องสมุด เพื่อให้ผู้สูงอายุได้แสวงหาความรู้

(3) กิจกรรมด้านเสริมรายได้ การจัดกิจกรรมเสริมรายได้ เป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่มีภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการเพิ่มคุณค่า และช่วยสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการศึกษาพบว่าผู้นำชุมชนควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุควรมีการจัดให้มีกองทุนสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน และควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุต้องมีการให้คำแนะนำ ปรึกษาด้านการแก้ไขปัญหาเรื่องรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ อีกทั้งควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีกิจกรรมฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามความถนัด และความสนใจ

(4) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสมาคม และนันทนาการ กิจกรรมในด้านนี้มีเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความสนุกสนาน และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน รวมทั้งทำให้เกิดการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ก็ช่วยให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาบุคลิกภาพและขจัดความรู้สึกเหงาอ้างว้าง โดดเดี่ยวของผู้สูงอายุได้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และควรมีความรู้ว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้มาพบปะพูดคุยกัน อีกทั้งยังต้องทราบว่าศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุควรมีงานสังสรรค์ และเฉลิมฉลองในวันสำคัญ เช่น วันเกิดของผู้สูงอายุ วันปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น

2.2 ความสามารถในการเข้าใจชุมชน

จากการสัมภาษณ์พบว่าชุมชนได้ทำการประชุมเวทีประชาคมตามหมู่บ้าน เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน ให้ผู้สูงอายุแสดงความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยผู้นำ/แกนนำแต่ละชุมชนจะทำการเผยแพร่ข้อมูลในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนให้กับชาวบ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และร่วมกันกำหนดกิจกรรมในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยดูข้อมูล สถานการณ์ ปัญหาของชุมชนแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อจะได้ทราบและเข้าใจ ถึงความพร้อมของชุมชนที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มย่อยเพื่อตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น และทำให้ทราบถึงความพร้อมของชุมชนที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการกรรมภายในศูนย์ได้อย่างเข้าใจชุมชนอย่างแท้จริง

2.3 การบริหารจัดการศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ

การบริหารจัดการในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน วัสดุ/อุปกรณ์ เงิน และการจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยผู้ศึกษาสามารถแบ่งลักษณะการบริหารจัดการออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุ/อุปกรณ์ ด้านการเงิน และ ด้านการจัดการ โดยการศึกษาในครั้งนี้พบว่า

1) ความสามารถด้านการบริหารจัดการ

ความสามารถของผู้นำชุมชนในส่วนของการบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารที่เป็นระบบจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการที่ดี มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ การควบคุมตรวจสอบให้เป็นไปอย่างมีระบบระเบียบที่ปฏิบัติเน้ซัดความ ซึ่งความสามารถในการจัดการที่ผู้นำชุมชน ได้เสนอมี ดังนี้

- ความสามารถวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ได้
- ความสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร่วมกับผู้อื่นได้
- ความสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสม
- ความสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากร
- ความสามารถประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
- ความสามารถติดตามผลการปฏิบัติงานของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

- ความสามารถประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุ

2) ความสามารถด้านการบริหารบุคลากร

ความสามารถของผู้นำชุมชนในส่วนของการบริหารจัดการด้านบุคลากรมีความสำคัญมากเนื่องจากการทำงานใด ๆ ก็ตามรวมทั้งการที่จะจัดตั้งและดำเนินการศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้ต้องอาศัยคนเป็นปัจจัยหนึ่งด้วย ซึ่งความสามารถในการบริหารจัดการด้านบุคลากร ที่ผู้นำชุมชนได้เสนอความสามารถในการบริหารจัดการบุคลากร ดังนี้

- ความสามารถจัดหาอาสาสมัครในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

- ความสามารถจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้

- ความสามารถจัดอบรมอาสาสมัครในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและดูแล

3) ความสามารถด้านการบริหารจัดการวัสดุ/อุปกรณ์

ความสามารถด้านการบริหารจัดการวัสดุ/อุปกรณ์ ผู้นำชุมชนได้เสนอประเด็นด้านความสามารถในการบริหารจัดการด้านวัสดุ/อุปกรณ์ ไว้ดังนี้

- ความสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกายภาพบำบัดให้แก่ผู้สูงอายุ

- ความสามารถมีส่วนร่วมจัดหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุ

- ความสามารถจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับ

4) ความสามารถด้านการบริหารการเงิน

ความสามารถของผู้นำชุมชนในส่วนของการบริหารจัดการด้านการเงิน มีความจำเป็นเพราะในการที่จะจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้ จะต้องมีความพร้อมทางด้านการเงิน เพื่อที่จะได้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ด้วย ซึ่งความสามารถด้านการเงินที่ผู้นำชุมชน ได้เสนอมีดังนี้

- ความสามารถจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

- ความสามารถในการทำบัญชีการใช้จ่ายเงินของศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุ

- ความสามารถระดมจัดหาทุนจากในชุมชน เพื่อมาใช้จ่ายในศูนย์
อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

2.4 ความสามารถในการประสานงาน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าความสามารถของผู้ดำเนินการดำเนินการจัดตั้ง
ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุนั้นผู้นำจะต้องมีความสามารถในการประสานงาน โดยการ
ประสานงานจะมีความสำคัญในการทำให้การดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และทำให้การทำงานเป็นไปอย่างบูรณาการ เอื้อประโยชน์
ซึ่งกันและกันมากขึ้น ซึ่งผู้นำชุมชนจะมีวิธีการประสานงานในการทำงานที่แตกต่างกัน โดยวิธี
การประสานงานในการติดต่อสื่อสาร เชื่อมประสานมีทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร ทั้งภายใน
และภายนอกชุมชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน
เกิดความสำเร็จ ซึ่งวิธีการประสานงานของผู้นำชุมชนที่พบ สามารถสรุปดังนี้

1) ติดต่อกับ ประสานงานด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะเป็นการประสานงานภายใน
กลุ่มชุมชนเดียวกัน หรือมีความสะดวกในการเดินทาง หรือเป็นกรณีที่มีความสำคัญจะต้องชี้แจง
ด้วยตนเอง

2) ติดต่อกับระบบเครือข่าย เพื่อนบ้าน เนื่องจากในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็น
เครือข่าย เป็นเพื่อนบ้าน จึงอาศัยให้ช่วยแจ้งข่าวหรือบอกต่อ ๆ กัน

3) ผ่านผู้ใหญ่บ้าน, แกนนำชุมชน เนื่องจากมีสมาชิกครอบคลุมพื้นที่กว้าง
การแบ่งการประสานงานเป็นหมู่บ้าน, ชุมชนย่อย จะทำให้ง่ายต่อการติดต่อประสานงานโดยแต่ละ
หมู่บ้าน,ชุมชนย่อย จะมีผู้ใหญ่บ้านและแกนนำชุมชนเป็นคนประสานงานกับชุมชนอยู่แล้ว

4) ผ่านกิจกรรมของกลุ่ม

5) จัดเวทีประชุม/เวทีประชาคม

3. มิติด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาแบ่งองค์ประกอบของความสามารถในการ
ปฏิบัติงานของชุมชนออกเป็นมิตีย่อย 4 มิติ คือ คือ 1) การวางแผนการทำงานงาน 2) การศึกษา
ปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน 3) การมีเครือข่ายในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วม
ของประชาชน ซึ่งมีข้อค้นพบดังนี้

3.1 การวางแผนการทำงานงาน

การทำงานในกระบวนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ของชุมชนได้มีการร่วมกัน
วางแผนในการดำเนินงานจากทีมในการทำงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งแผนในการ
ทำงานนั้นต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน จึงนำความรู้ความสามารถ ประสบการณ์มาช่วยกัน

พิจารณา เพื่อเป็นแนวทางไปปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยชุมชนได้มีการวางแผนงานให้สอดคล้องกับเวลาและความสามารถของคนได้อย่างเหมาะสม คือ การเริ่มต้นการทำงานของชุมชนได้มีการวางแผนไว้ตั้งแต่เริ่มกระบวนการและมีการประสานบุคคล/หน่วยงาน ที่เข้ามาเป็นเครือข่ายในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยแผนในการดำเนินงานก็ยังคงคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดตั้งและเปิดศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนด้วย

อีกทั้งกระบวนการในการจัดวางบุคคลเพื่อทำงานก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลถึงการปฏิบัติงานที่มีศักยภาพ คือ ชุมชนได้มีการทำงานโดยแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน และมีความกระตือรือร้นในการจัดตั้งและดำเนินการศูนย์เเนกประสงค์จากทุกภาคส่วน ดังนั้นในกระบวนการวางแผนที่ดีก็จะสามารถนำไปสู่ขั้นตอนและกระบวนการทำงานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการจัดตั้งได้ ซึ่งในการวางแผนที่ดีนั้นจะต้องมีการปลูกฝังให้คนทุกระดับเห็นความสำคัญของการวางแผนงานว่าจะทำอย่างไร ที่ไหน เมื่อไร โดยใคร ต้องใช้เงินวัสดุอะไร ปรึกษาหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะเมื่อทุกคนเห็นความสำคัญของแผนในการทำงานจะสามารถส่งผลให้เกิดความสำเร็จในแผนนั้นได้

3.2 การศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าชุมชนได้มีการทำการประชุมเวทีประชาคมตามหมู่บ้าน/ชุมชนย่อยเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน และให้ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยผู้นำ/แกนนำแต่ละพื้นที่จะเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุให้ชาวบ้านรับรู้ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมภายในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

เมื่อได้ข้อมูลและความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมของศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจึงจัดการประชุมหารือและกำหนดรายละเอียดกิจกรรมศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนประชุม โดยผู้เข้าร่วมประชุมจะประกอบไปด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เป็นการชี้แจงบทบาท โครงการ/กิจกรรม หน่วยงานที่ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ และคณะ เข้าร่วมแนะนำนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน และบุคลากรประจำสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด ชี้แจงแนวทางการประสานงานและบูรณาการ เพื่อสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการดำเนินการ นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานอื่นที่เข้าร่วมประชุม ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานแรงงาน สำนักงานจัดหางาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้

ร่วมชี้แจงบทบาทและการเตรียมการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนต่อไป

3.3 การมีเครือข่ายในการทำงาน

การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมีความจำเป็นต้องประสานเครือข่ายในการทำงาน เพื่อให้การทำงานทั้งในการจัดตั้งและการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ เป็นไปด้วยดี โดยเครือข่ายในการทำงานสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

3.3.1 เครือข่ายภายในชุมชน ได้แก่

1) วัด วัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนท้องถิ่นจะมีบทบาทเป็นศูนย์รวมน้ำใจและเป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยงความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน การประสานงาน ตลอดจนการอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ในการประชุมหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2) บุคคล/กลุ่ม/องค์กรชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) กลุ่มเยาวชน เป็นต้น

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล

4) หน่วยงานภาครัฐที่ตั้งอยู่ในชุมชน เช่น โรงเรียน สถานีอนามัย โรงพยาบาล

3.3.2 เครือข่ายภายนอกชุมชน ได้แก่

1) สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย

2) หน่วยงานภาครัฐ ในที่นี้หมายถึง หน่วยงานภาครัฐที่ตั้งอยู่ภายนอกชุมชน ได้แก่ หน่วยงานในระดับภูมิภาค (ตำบล อำเภอ จังหวัด) เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด เป็นต้น

3.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน

การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนได้มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในชุมชนจะเริ่มจากการค้นหาปัญหาสาเหตุการวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล

จากการสัมภาษณ์พบว่าเงื่อนไขที่จะทำให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เงื่อนไขจากการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์

- สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

- กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับสมาชิกทุกคนในชุมชน

2. เงื่อนไขของผู้นำ

- มีความจริงใจ และตั้งใจในการปรับปรุงสภาพของชุมชน
- ผู้นำได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน
- ผู้นำมีความสามารถในการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นถึงปัญหา

3. เงื่อนไขทางการบริหารจัดการ

- มีการประสานการดำเนินงานกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนา
- ภายในชุมชนมีความพร้อมในการบริหารจัดการ

4. เงื่อนไขของสมาชิกในชุมชน

- สมาชิกในชุมชนความสนใจและความตั้งใจจริงในการทำงาน
- การตกลงใจร่วมกันที่จะให้เกิดการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้

ผู้สูงอายุฯ

- การเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ยังมีข้อค้นพบในเรื่องของอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนของสมาชิกในชุมชน สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

- เจ้าหน้าที่ไม่มีความเข้าใจ และไม่มีทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ สมาชิกในชุมชน

- ขาดการประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
- ความล่าช้าในการปฏิบัติงานของข้าราชการ
- ขาดการประสานงานและระบบการติดตามประเมินผล

2) ปัญหาของสมาชิกในชุมชน มีดังนี้

- สมาชิกในชุมชนส่วนมากมีภาระด้านเศรษฐกิจ, ด้านการประกอบอาชีพ, ด้านครอบครัว และด้านสุขภาพร่างกาย

- สมาชิกในชุมชนมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน
- ชาวบ้านขาดความเชื่อมั่นและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
- สมาชิกในชุมชนไม่ทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจึงไม่เห็นความ

สำคัญของการมีส่วนร่วม

การให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนนั้น จะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ช่วย และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในศูนย์อเนกประสงค์จำเป็นต้องอาศัยเจ้าความรู้ ความเข้าใจและความอดทน ตลอดจนการอุทิศตนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อปลุกประชาชนให้ตื่น สร้างสติสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมให้ได้เพราะการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงแต่การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเท่านั้น แต่ประชาชนจะมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนของตนเองมีความเจริญก้าวหน้าและเป็นสังคมที่มีความสุข

4. มิติด้านความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาแบ่งองค์ประกอบของความสามารถของทีมงาน/เครือข่ายออกเป็นมิตีย่อย 3 มิติ คือ 1) การมีทีมงาน/เครือข่ายในการทำงาน 2) การวางแผนงานภายในทีมงาน/เครือข่าย และ 3) การประสานงานภายในเครือข่าย ซึ่งมีข้อค้นพบดังนี้

4.1 การมีทีมงาน/เครือข่ายในการทำงาน

ในชุมชนมีทีมหลักในการทำงานของการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุด้วยกัน 4 ทีมหลัก ได้แก่

(1) ทีมปกครอง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปกครอง นายกเทศมนตรี นายกองค้การ บริหารส่วนตำบล คณะกรรมการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอื่น ๆ กลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนบริการ ทั้งกำหนดวิธีการ รูปแบบ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ

(2) ทีมบริการสังคม ประกอบด้วย ครูใหญ่ ครู อาจารย์ พัฒนาการ และอาจมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นกลุ่มนักวิชาชีพเฉพาะในชุมชน เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม นักพัฒนาชุมชน เกษตรกร เป็นต้น กลุ่มนี้มีหน้าที่หลักในการศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ การให้คำปรึกษา การแก้ไขปัญหา และจัดบริการต่าง ๆ รวมทั้งการฟื้นฟูและการส่งต่อด้วย

(3) ทีมสุขภาพ ประกอบด้วย แพทย์ทั่วไป พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ เจ้าหน้าที่อนามัย และนักจิตวิทยา มีหน้าที่ในการจัดบริการ ด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพที่จะเกิดกับผู้สูงอายุ

(4) ทีมอาสาสมัคร ประกอบด้วย อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อสมส.) อาสาภาคประชาสังคม เหล่าภาคประชาชาติ สภาภาคประชาชาติไทย และอาสาสมัครอื่น ๆ ที่มีในชุมชน อาสาสมัครเป็นกลุ่ม

ปฏิบัติงานที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในการให้บริการและดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ และคำปรึกษาแนะนำแก่ผู้สูงอายุในชุมชน

จากองค์ประกอบดังกล่าวจะเห็นว่า ทีมงานในชุมชนต้องประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่สามารถทำงานร่วมมือกันได้ และทีมงานเหล่านี้ต้องมีความชัดเจนในลักษณะงานที่ทำ และสามารถแบ่งหน้าที่ในการทำงาน

4.2 การวางแผนงานภายในทีมงาน/เครือข่าย

การทำงานในกระบวนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ของชุมชนนั้นได้มีการร่วมกันวางแผนในการดำเนินงานจากทีมงาน/เครือข่ายจากทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง ทั้งในทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัคร, ทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ, ทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง, ทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม เพื่อให้การทำงานมีแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งแผนในการทำงานนั้นต้องมีการระบุความรับผิดชอบร่วมกัน และนำความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ มาช่วยกันพิจารณา เพื่อเป็นแนวทางไปปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยในชุมชนได้มีการวางแผนงานให้สอดคล้องกับเวลาและความสามารถของคนได้อย่างเหมาะสม คือ การเริ่มต้นทำงานของชุมชนได้มีการวางแผนไว้ตั้งแต่เริ่มกระบวนการและมีการประสานบุคคล/หน่วยงาน ที่เข้ามาเป็นเครือข่ายในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยแผนในการดำเนินงานก็ยังคงคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดตั้งและเปิดศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนด้วย

4.3 การประสานงานภายในเครือข่าย

ศักยภาพของทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานที่ดีในชุมชนเกิดจากการประสานงาน คือความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติจัดระเบียบให้งานให้เรียบร้อย และสอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้งานสมดุลและบรรลุเป้าหมายในเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งความมุ่งหมายของการประสานงานภายในทีมคือการช่วยให้ผลและคุณภาพของงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

ทีมในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนนั้นมีหลักในการประสานงาน โดยชุมชนมีการประสานงานโดยหลักการที่สำคัญ คือ การประสานงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยอาศัยความเข้าใจ ความร่วมมือประสานงานกัน การทำให้งานดำเนินไปด้วยดีบรรลุวัตถุประสงค์จะต้องจัดให้เกิดพลังร่วมในการทำงานและงานแต่ละส่วนสอดคล้องกันและเสร็จในเวลาที่กำหนดไว้ ดังนั้นการประสานงานจึงทำหน้าที่เสมือนตัวกลาง ที่ทำให้เกิดกิจกรรมเกิดความสอดคล้องกันหรืองานราบรื่นเรียบร้อย การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุนั้นภายในทีมงาน/เครือข่ายได้มีการตั้งวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกันและมีการสร้างข้อตกลงใน

การทำงานร่วมกันจึงทำให้เกิดการง่ายในการดำเนินงาน ซึ่งชุมชนมีหลักการประสานงานที่สำคัญ ได้แก่

- ภายในทีมงาน/เครือข่ายมีการประสานงานกับการประสานนโยบาย เพื่อประสานงานกับนโยบายหรือวัตถุประสงค์กับองค์การเข้าด้วยกัน
 - ภายในทีมงาน/เครือข่ายเน้นการประสานงาน ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน, งานและจิตใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเข้าร่วมกันและทำงานอย่างมีสมานฉันท์เป็นทีมงาน
 - ทีมในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน มีการกำหนดเวลาที่เหมาะสมจะช่วยให้การดำเนินงานประสานสอดคล้องกันงานก็ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถเปิดและดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์ไปด้วยความสำเร็จ
 - ภายในทีมจะคำนึงถึงการประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการบริหาร เช่น การจัดให้มีการวางแผนที่ดี แผนผังเกี่ยวกับหน้าที่การงาน การกระจายงาน เป็นต้น
 - ทีมในการทำงานให้ความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร
 - ทีมในการทำงานเน้นการประสานความคิด การประสานความคิดเห็นของในกลุ่มเป็นปัจจัยของการประสานงาน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย
- ภายในทีมการทำงานจะมีการควบคุมการทำงานโดยการควบคุมที่เกิดขึ้นจะผ่านกระบวนการประสานงาน

ขั้นที่ 3 การนิยามตัวชี้วัด

การนิยามตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาใช้การนิยามเชิงประจักษ์กำหนดตัวชี้วัด ซึ่งเป็นกำหนดรูปแบบวิธีการรวบรวมตัวแปรให้ได้ ตัวชี้วัดโดยมีทฤษฎี เอกสารวิชาการ หรืองานวิจัยเป็นพื้นฐาน แต่การกำหนดน้ำหนักของตัวแปร แต่ละตัวที่จะนำมารวมกันในการพัฒนาตัวชี้วัดการศึกษานั้นมิได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีโดยตรง แต่อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการกำหนดน้ำหนักโดยการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นวิธีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวชี้วัดโดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งในการกำหนดน้ำหนักของตัวชี้วัดในครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้สถิติ คือค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนิยามตัวชี้วัดในครั้งนี้สามารถนิยามได้ ดังนี้

ความพร้อมของชุมชน หมายถึง ความพร้อมในการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ความพร้อมในชุมชนมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- การมีข้อตกลงร่วมกันภายในชุมชน เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์
อเนกประสงค์ฯ

- การมีที่ปรึกษา และผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ

- การรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์
อเนกประสงค์ฯ

- การมีชมรม หรือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชน

- การมีแกนนำที่ทำหน้าที่ประสานคนในชุมชนให้เกิดความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์
อเนกประสงค์ฯ

- การมีแกนนำที่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ

- การมีแกนนำที่ไม่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ

- การมีแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน

- การมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านในชุมชน

- การมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน

- การมีแหล่งเรียนรู้ทางการถ่ายทอดการประกอบอาชีพในชุมชน

- การมีพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

- การมีทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ที่สร้างประโยชน์ต่อการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้

- การมีผู้รู้ คุรุภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน

- การมีประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถประยุกต์ใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ

- การมีความสัมพันธ์ที่ให้การร่วมมือ และช่วยเหลือกันของคนในชุมชน

- การมีองค์กรของรัฐ เช่น โรงเรียน อนามัย อบต./เทศบาล ที่ให้การสนับสนุนการจัดตั้ง
ศูนย์อเนกประสงค์ฯ

- ชุมชนมีแหล่งสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น พมจ. ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุ

ความสามารถของผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการจัดตั้งศูนย์
อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ บริหารจัดการ การประสานงาน รวมไปถึงการมีความเข้าใจส่วนที่
เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้ ความสามารถของผู้นำมีประเด็นที่
สำคัญ ดังนี้

- การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

- การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ

- การที่ผู้นำมีความรู้ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้

- การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการเข้าใจชุมชน
- การที่ผู้นำมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ
- การที่ผู้นำสามารถศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้
- การที่ผู้นำสามารถวางแผนการดำเนินงานในชุมชนได้
- การที่ผู้นำสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับผู้อื่นได้
- การที่ผู้นำสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคลได้
- การที่ผู้นำสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากรได้

- การที่ผู้นำมีความสามารถจัดหาอาสาสมัครในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ได้
- การที่ผู้นำสามารถจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้
- การที่ผู้นำสามารถจัดอบรมอาสาสมัครในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุได้
- การที่ผู้นำสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุได้
- การที่ผู้นำสามารถจัดหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้
- การที่ผู้นำสามารถในการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้
- การที่ผู้นำสามารถจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในชุมชนได้
- การที่ผู้นำชุมชนมีความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้จ่ายได้
- การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากในชุมชนได้
- การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากภายนอกชุมชนได้
- การที่ผู้นำชุมชนสามารถประสานทีมในการทำงานภายในชุมชนได้
- การที่ผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับจากทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานของชุมชน

ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน หมายถึง ความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการทำงาน ผลสำเร็จของงานภายในชุมชน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการประสานงานของคนในชุมชน ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชนมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า
- การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า
- การทำงานในชุมชนสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน
- การวางแผนงานในการทำงานของชุมชนมาจากการปรึกษาร่วมกันของคนในชุมชน
- การทำงานของชุมชนได้มีการศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน
- การทำงานของชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชน

- ชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน อบต./เทศบาล ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ

- ชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายนอกชุมชน เช่น พมจ. สถาบันการศึกษาที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ

- คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน

- คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรมของชุมชน

- คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลในการทำงานของชุมชน

ความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย หมายถึง ความสามารถในการรวมตัวของทีมงาน/เครือข่ายและการดำเนินงานร่วมกันไปได้ด้วยดี ความสามารถของทีมงาน/เครือข่ายมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

- ชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง เช่น อบต./เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม เช่น ครู นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์

- ชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พยาบาล

- ชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.)

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)

- ภายในทีมงาน/เครือข่ายการทำงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

- ภายในทีมงาน/เครือข่ายมีการกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน

- ภายในทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานเน้นการประสานความคิดจากทุกฝ่าย

- ภายในทีมงาน/เครือข่ายให้ความสำคัญกับการประสานทุกด้าน

จากการนิยามตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาสามารถนำประเด็นที่ได้มาสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดต่อไป

ขั้นที่ 4 การสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด

การสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) โดยการให้ข้อคำถาม โดยผู้ศึกษาได้กำหนดแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุผู้ศึกษาได้นำข้อคำถามมาจากการนิยามตัวชี้วัด โดยมีการแบ่งศักยภาพชุมชนเป็น 4 มิติ คือ ความพร้อมของชุมชน มีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ ความสามารถของผู้นำ มีข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน มีข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ และความสามารถของทีม/เครือข่าย มีข้อคำถามจำนวนจำนวน 8 ข้อ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

2. นำเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาและหาความเหมาะสมที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยผู้นำในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) 6 ราย ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

4. นำเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขหลังจากให้คณะกรรมการวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ก่อนนำเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

เครื่องมือ (แบบสอบถาม) ที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขจากกรรมการวิทยานิพนธ์และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เเนกประสงค์ฯ) สามารถนำไปการเก็บข้อมูลภาคสนามได้ดี

ส่วนที่ 2 การนำตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้ง

ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

ไปตรวจสอบภาคสนาม

การนำตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ไปตรวจสอบภาคสนามผู้ศึกษาใช้กระบวนการในการตรวจสอบภาคสนามโดยการที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการศึกษาคั้งนี้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ โดยแบ่งศักยภาพชุมชนเป็น 4 มิติ คือ ความพร้อมของชุมชน จำนวน 18 ข้อ ความสามารถของผู้นำ จำนวน 22 ข้อ ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน จำนวน 11 ข้อ และความสามารถของทีม/เครือข่าย จำนวน 8 ข้อ และตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร

ในการศึกษาคั้งนี้ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนเขาสวนกวาง อ.เขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น จำนวน 20 ราย คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลสกลนคร อ.เมือง จ.สกลนคร จำนวน 35 ราย และคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่บริเวณโรงพยาบาลเขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง จำนวน 20 ราย รวมทั้งสิ้น 75 ราย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เพศ อายุ ตำแหน่งที่รับผิดชอบภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

จากการศึกษา ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งที่รับผิดชอบภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 54.7 เป็นเพศชาย และร้อยละ 45.3 เป็นเพศหญิง และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 50.7 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 33.3 เป็นกลุ่มที่มีอายุอยู่ในช่วง 41-60 ปี ส่วนกลุ่มที่น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 16 นั้นมีอายุต่ำกว่า 40 ปี ในส่วนของตำแหน่งที่รับผิดชอบภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการด้านการบริหารงาน และหัวหน้าฝ่ายในการดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับ

ผู้สูงอายุฯ รองลงมาร้อยละ 30.7 ดำรงตำแหน่งเป็นอาสาสมัครในการทำงานของศูนย์อเนกประสงค์ฯ และฝ่ายอำนวยการ ส่วนอีกร้อยละ 9.3 ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ (ดังตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1

จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ
อายุ ตำแหน่งที่รับผิดชอบภายในศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 75)	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	41	54.7
หญิง	34	45.3
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 40 ปี	12	16.0
41-60 ปี	25	33.3
61 ปีขึ้นไป	38	50.7
Mean = 56.81, S.D. = 14.11, Max = 79 ปี, Min = 22 ปี		
<u>ตำแหน่งที่รับผิดชอบภายในศูนย์อเนกประสงค์</u>		
คณะกรรมการบริหารงาน	28	37.3
หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม	17	22.7
อาสาสมัคร	14	18.7
ฝ่ายอำนวยการ	9	12.0
คณะกรรมการที่ปรึกษา	7	9.3

การศึกษา และสถานภาพในชุมชน

ในด้านการศึกษานั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 44 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 33.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและประถมศึกษา ส่วนอีกร้อยละ 22.6 นั้นมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี, ประกาศนียบัตรวิชาชีพ, มัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรอื่น ๆ ซึ่งจากผลการศึกษาไม่พบผู้ตอบแบบสอบถามที่

ไม่ได้รับการศึกษา ในส่วนของสถานภาพในชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 54.7 มีสถานภาพในชุมชนเป็นสมาชิกของชุมชนและรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ของชมรม/กลุ่ม (อื่น ๆ) รองลงมาร้อยละ 24 มีสถานภาพในชุมชนเป็นกรรมการบริหารชุมชน ส่วนอีกร้อยละ 21.3 มีสถานภาพในชุมชนเป็นผู้นำชุมชน (ดังตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม
การศึกษา และสถานภาพในชุมชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 75)	ร้อยละ
<u>การศึกษา</u>		
ประถมศึกษา	10	13.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	4.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15	20.0
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	6	8.0
ปริญญาตรี	33	44.0
สูงกว่าปริญญาตรี	7	9.3
อื่น ๆ	1	1.3
<u>สถานภาพในชุมชน</u>		
ผู้นำชุมชน	16	21.3
กรรมการบริหารชุมชน	18	24.0
สมาชิกชุมชน	21	28.0
ประธาน/สมาชิกชมรมหรือกลุ่มอาชีพในชุมชน (อื่น ๆ)	20	26.7

2. ข้อคำถามที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

ข้อคำถามที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ แบ่งศักยภาพชุมชนเป็น 4 มิติ คือ ความพร้อมของชุมชน มีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ ความสามารถของผู้นำ มีข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน

มีข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ และความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย มีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ ซึ่งปรากฏผลจากการศึกษา ดังนี้

ตัวชี้วัดในมิติความพร้อมของชุมชน

ในการศึกษาส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ใน มิติด้านความพร้อมของชุมชน ซึ่งมีข้อคำถามทั้งสิ้นจำนวน 18 ข้อ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตัวชี้วัด 1 การมีที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 57.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 36.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 6.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แสดงว่าตัวชี้วัด 1 มีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 1 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ที่เป็นที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จะต้องเป็นบุคคลที่สามารถทำความเข้าใจกระบวนการจัดตั้งและดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล, เทศบาล, โรงพยาบาล, สถานีอนามัยประจำตำบล, นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น บุคลากรในสถาบันการศึกษา เช่น ครู อาจารย์ นักวิชาการ เป็นต้น และบุคคลภายนอก อาทิ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ 2 การมีความสัมพันธ์ที่ให้การร่วมมือ และช่วยเหลือกันของคนในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 45.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 41.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 13.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 2 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 2 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ ซึ่งชุมชนที่ศึกษาจะมีลักษณะความสัมพันธ์ทางเครือญาติและวัฒนธรรมเดียวกัน จะมีความสมัครสมานสามัคคีกันเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะเอื้อต่อความร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ระบบของความสัมพันธ์ของคนในชุมชนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ 3 การมีข้อตกลงร่วมกันภายในชุมชน เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 49.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 38.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 12.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 3 มีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 3 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนควรมีการจัดตั้งกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับประจำศูนย์เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ

ตัวชี้วัดที่ 4 การมีชมรม หรือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 54.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 4 มีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 4 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุนั้นมีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุหรือชมรมผู้สูงอายุมาแล้วและภายในชมรมผู้สูงอายุก็มีความเข้มแข็งซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหากชุมชนใดมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุก็มีโอกาสจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ได้

ตัวชี้วัดที่ 5 การมีประเพณี วัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถประยุกต์ใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 54.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 5 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 5 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า กิจกรรมที่เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมด้านภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมและปรับประยุกต์ไปตามเงื่อนไขของท้องถิ่นและตามความจำเป็น เช่น แพทย์แผนไทย การนวด หัตถกรรม

ตัวชี้วัดที่ 6 การมีแกนนำที่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์
อเนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับ
ผู้สูงอายุร้อยละ 52.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ
36.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 12.0 มีความ
คิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24
แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 6 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 6
ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า แกนนำที่เป็นทางการในชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในด้าน
การประสานคนในชุมชนให้เกิดการร่วมมือในการทำงานได้

ตัวชี้วัดที่ 7 การรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดตั้ง
ศูนย์อเนกประสงค์ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ
45.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 38.7 มีความคิดเห็น
ว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีเพียงร้อยละ 1.3 มีความคิดเห็นว่า
ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย โดยตัวชี้วัดที่ 7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 7 มี
ความเหมาะสมมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 7 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ประชาชนภายในชุมชนที่ทำการศึกษามีการรวมตัวใน
การทำกิจกรรมอยู่แล้วจึงเป็นส่วนที่สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับ
ผู้สูงอายุด้วย

ตัวชี้วัดที่ 8 ชุมชนมีแหล่งสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น พมจ. ในการจัดตั้ง
ศูนย์อเนกประสงค์ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ
42.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 38.7 มีความ
คิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 17.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัด
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 8
มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 8 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก
ตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า หน่วยงานจากภายนอกชุมชนจะส่งผลให้การดำเนินการ
จัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มีการดำเนินงานต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนมีความร่วมมือ
และเกิดการเรียนรู้จากภายนอก ซึ่งทำให้ชุมชนมีการขยายผลการดำเนินงานต่อไปได้

ตัวชี้วัดที่ 9 การมีผู้รู้ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน พบว่า
คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 41.3 มีความคิดเห็นว่า

ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 24.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 9 มีความเหมาะสมในระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 9 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้รู้และครุภูมิปัญญา จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในความรอบรู้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์จากการปฏิบัติด้วยตนเองและนำมาเผยแพร่สู่สมาชิกชุมชนและผู้สนใจ โดยในพื้นที่ของชุมชนที่ศึกษามีผู้รู้ ครุภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้านที่เข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ผู้รู้ ครุภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน ยังเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรวมตัวของคนในชุมชนได้ เนื่องจากผู้รู้ ครุภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน มักเป็นที่นับถือของชาวบ้าน และเมื่อศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเกิดขึ้น ผู้รู้ ครุภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน ก็จะมีโอกาสเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

ตัวชี้วัดที่ 10 ในชุมชนมีองค์กรของรัฐ เช่น โรงเรียน อนามัย อบต./เทศบาล พบว่า คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายুর้อยละ 41.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 37.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีเพียงร้อยละ 1.3 ที่มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 10 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 10 มีความเหมาะสมในระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 10 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า หน่วยงานของรัฐจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญมากในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต., เทศบาล เนื่องจากหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบประสานงานระหว่างประชาชนในชุมชนและหน่วยงานภายนอก อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญในการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุด้วย

ตัวชี้วัดที่ 11 การมีพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ พบว่า คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายুর้อยละ 40.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 18.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 11 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 11 มีความเหมาะสมในระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 11 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า พื้นที่ในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนจำเป็นต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนทุกคนในชุมชนสามารถมาใช้บริการร่วมกันได้ ดังนั้นการมีพื้นที่สาธารณะในชุมชนเพื่อการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น

ตัวชี้วัดที่ 12 การมีแกนนำที่ไม่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 37.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 36.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 25.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 12 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 12 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 12 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าแกนนำที่ไม่เป็นทางการนั้นจะได้รับการยอมรับจากประชาชนและแกนนำจะเป็นทั้งต้นแบบของการเรียนรู้และการปฏิบัติแก่คนอื่น ๆ ในชุมชนด้วย ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยเอื้อประโยชน์ให้การจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี และแกนนำก็ได้เข้ามามีบทบาทในด้านการประสานคนในชุมชนให้เกิดการร่วมมือในการทำงานได้

ตัวชี้วัดที่ 13 การมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 36.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 25.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 13 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 13 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 13 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า แหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านที่สำคัญในชุมชน คือ วัด ซึ่งวัดจะเป็นสถานที่รวมกลุ่มของผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ 14 การมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 37.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 24.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 14 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 14 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 14 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีแหล่งในการถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญาของตนไปสู่คนในชุมชนได้

ตัวชี้วัดที่ 15 การมีทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ที่สร้างประโยชน์ต่อการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 41.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 17.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย โดยตัวชี้วัดที่ 15 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 15 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 15 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ เน้นการใช้ทรัพยากรบุคคลมากกว่าทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ต้องอาศัยกระบวนการทำงานกับคนมากกว่าทรัพยากร

ตัวชี้วัดที่ 16 การมีแหล่งเรียนรู้ทางการถ่ายทอดการประกอบอาชีพในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 45.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีร้อยละ 18.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย โดยตัวชี้วัดที่ 16 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 16 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 16 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 17 การมีแกนนำที่ทำหน้าที่ประสานคนในชุมชนให้เกิดความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 46.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 29.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีเพียงร้อยละ 4.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 17 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 17 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 17 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การมีแกนนำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯสำหรับผู้สูงอายุฯ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความร่วมมือของคนในชุมชนตามมา และความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ควรเกิดจากทุกฝ่ายในชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 18 การมีแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 56.0 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 5.3 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 18 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 18 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 18 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด (ดังตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็น
เรื่องตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุในมิติความพร้อมของชุมชน

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การมีที่ปรึกษา และ ผู้สนับสนุนในการจัดตั้ง ศูนย์อเนกประสงค์ฯ	36.0 (27)	57.3 (43)	6.7 (5)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.30	0.59	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
2. การมีความสัมพันธ์ที่ให้ การร่วมมือ และช่วย เหลือกันของคนในชุมชน	41.3 (31)	45.3 (34)	13.3 (10)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.28	0.68	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
3. การมีข้อตกลงร่วมกัน ภายในชุมชน เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบในการ จัดตั้งศูนย์อเนก ประสงค์สำหรับ ผู้สูงอายุฯ	38.7 (29)	49.3 (37)	12 (9)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.27	0.67	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. การมีชมรม หรือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชน	34.7 (26)	54.7 (41)	10.7 (8)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.24	0.63	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
5. การมีประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถประยุกต์ใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ได้	34.7 (26)	54.7 (41)	10.7 (8)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.24	0.63	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
6. การมีแกนนำที่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ	36.0 (27)	52.0 (39)	12.0 (9)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.24	0.65	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
7. การรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ	38.7 (29)	45.3 (34)	14.7 (11)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.21	0.74	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
8. ชุมชนมีแหล่งสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น พมจ. ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ	38.7 (29)	42.7 (32)	17.3 (13)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.19	0.76	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
9. การมีผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน	34.7 (26)	41.3 (31)	24.0 (18)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.11	0.76	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
10. ในชุมชนมีองค์กร ของรัฐ เช่น โรงเรียน อนามัย อบต./เทศบาล	41.3 (31)	37.3 (28)	12.0 (9)	8.0 (6)	1.3 (1)	4.09	0.98	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
11. การมีพื้นที่สาธารณะ ในชุมชนที่สามารถใช้ ประโยชน์ร่วมกันได้	33.3 (25)	40.0 (30)	18.7 (14)	8.0 (6)	0.0 (0)	3.99	0.92	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
12. การมีแกนนำที่ไม่เป็น ทางการที่ให้ความ ร่วมมือในการจัดตั้ง ศูนย์อเนกประสงค์ฯ	25.3 (19)	37.3 (28)	36.0 (27)	1.3 (1)	0.0 (0)	3.87	0.81	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
13. การมีแหล่งเรียนรู้ ทางศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีพื้นบ้าน ในชุมชน	25.3 (19)	36.0 (27)	33.3 (25)	5.3 (4)	0.0 (0)	3.81	0.88	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
14. การมีแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในชุมชน	24.0 (18)	37.3 (28)	33.3 (25)	5.3 (4)	0.0 (0)	3.80	0.86	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
15. การมีทรัพยากร ธรรมชาติในชุมชน ที่สร้างประโยชน์ ต่อการจัดตั้งศูนย์ อเนกประสงค์ได้	4.0 (3)	41.3 (31)	34.7 (26)	17.3 (13)	2.7 (2)	3.27	0.89	ไม่ผ่าน เกณฑ์การ คัดเลือก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือกตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
16. การมีแหล่งเรียนรู้ทางการถ่ายทอดการประกอบอาชีพในชุมชน	2.7 (2)	33.3 (25)	45.3 (34)	18.7 (14)	0.0 (0)	3.20	0.77	ไม่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก
17. การมีแกนนำที่ทำหน้าที่ประสานคนในชุมชนให้เกิดความร่วมมือ	4.0 (3)	29.3 (22)	46.7 (35)	18.7 (14)	1.3 (1)	3.16	0.82	ไม่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก
18. การมีแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน	5.3 (4)	18.7 (14)	56.0 (42)	20.0 (15)	0.0 (0)	3.09	0.77	ไม่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก

ตัวชี้วัดในมิติด้านความสามารถของผู้นำ

ในการศึกษาส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มิติด้านความสามารถของผู้นำ ซึ่งมีข้อคำถามทั้งสิ้นจำนวน 22 ข้อ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 การที่ผู้นำสามารถจัดหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 38.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 10.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 1 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 1 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า สถานที่ในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีสถานที่ตั้งที่เป็นหลักแหล่ง และทุกคนในชุมชนสามารถเดินทางเข้ามาภายในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้

ตัวชี้วัดที่ 2 การที่ผู้นำสามารถจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในชุมชนได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 52.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 37.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 2 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 2 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุไม่มีงบประมาณในการจัดตั้ง ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงต้องเป็นผู้ที่สามารถบริหารจัดการด้านการเงินและจัดหางบประมาณได้ เพราะในการที่จะจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้จะต้องมีความพร้อมทางด้านการเงิน เพื่อที่จะได้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำด้วย

ตัวชี้วัดที่ 3 การที่ผู้นำสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากรได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 38.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 13.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 3 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 3 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุนั้นมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการทำกิจกรรมภายในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ผู้นำจึงต้องมีความสามารถในการประสานงานเพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ในศูนย์เเนกประสงค์ได้

ตัวชี้วัดที่ 4 การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายুর้อยละ 62.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 30.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 6.7 มี

ความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 4 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 4 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้นำมีความรู้ที่จุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์หลักของ ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ นั้นเป็นสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกัน และเป็นสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในการเรียนรู้บทบาทใหม่ของตนที่เหมาะสม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนของตน นอกจากนี้ ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุก็ช่วยขจัดความเหงา ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้างของผู้สูงอายุ และมีการจัดบริการทางสังคมที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุด้วย

ตัวชี้วัดที่ 5 การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 46.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 38.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 14.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 5 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 5 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าผู้นำชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้ทั้ง ความหมายของ ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จุดมุ่งหมายของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และ ลักษณะกิจกรรมที่มีภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านนันทนาการ

ตัวชี้วัดที่ 6 การที่ผู้นำมีความสามารถจัดหาอาสาสมัครในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 52.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 36.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 6 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 6 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า อาสาสมัครในชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน เนื่องจากการทำงานใด ๆ ในชุมชนก็ตาม รวมทั้งการที่จะจัดตั้งและดำเนินการศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้ ต้องอาศัยคนเป็นปัจจัยหนึ่งด้วย ซึ่งผู้นำจะเป็นส่วนสำคัญในการจัดหาอาสาสมัครในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของชุมชนได้

ตัวชี้วัดที่ 7 การที่ผู้นำสามารถในการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 52.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 14.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 7 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 7 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า วัสดุ/อุปกรณ์ที่มีความจำเป็นในการใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้แก่ วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในสำนักงาน เช่นโต๊ะ เก้าอี้ คอมพิวเตอร์ ตู้เก็บเอกสาร เป็นต้น และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกายภาพบำบัดให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งอาจนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำกายภาพบำบัดด้วย

ตัวชี้วัดที่ 8 การที่ผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับจากทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานของชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายুর้อยละ 40.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 40.0 เช่นกันที่มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 17.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 8 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 8 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การได้รับการยอมรับของผู้นำจากทีมงาน/เครือข่าย เป็นสิ่งที่จะช่วยให้การทำงานเป็นไปได้อย่างราบรื่นและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องทำงานร่วมกันจากหลายภาคส่วน ดังนั้นผู้นำในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ต่าง ๆ จึงควรได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย

ตัวชี้วัดที่ 9 การที่ผู้นำสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคลได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายুর้อยละ 50.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 16.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 9 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 9 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การดำเนินการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุต้องมีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ และกำหนดบทบาทของผู้ที่เข้ามาทำงานให้ชัดเจน เพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันในการทำงาน ซึ่งส่วนนี้ผู้นำหากผู้นำดำเนินการได้ดีก็จะช่วยให้สามารถจัดวางคนได้ตรงกับงาน

ตัวชี้วัดที่ 10 การที่ผู้นำชุมชนสามารถประสานทีมในการทำงานภายในชุมชนได้ พบว่า คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 44.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 36.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 10 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 10 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 10 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การประสานงานจะมีความสำคัญในการทำให้การดำเนินการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และทำให้การทำงานเป็นไปอย่างบูรณาการ เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ตัวชี้วัดที่ 11 การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการเข้าใจชุมชน พบว่คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 57.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 29.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 13.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 11 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 11 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 11 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การที่ผู้นำมีความเข้าใจในชุมชนจะเป็นสิ่งทำให้เกิดการช่วยเหลือและจัดสรรสิ่งต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เอื้อให้การจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

ตัวชี้วัดที่ 12 การที่ผู้นำสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับผู้อื่นได้ พบว่ คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 18.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 12 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 12 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 12 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดทำแผนงาน/โครงการภายในศูนย์อเนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุเกิดขึ้นจากการร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้นำควรทำหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนงาน/โครงการระหว่างผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกัน

ตัวชี้วัดที่ 13 การที่ผู้นำสามารถวางแผนการดำเนินงานในชุมชนได้ พบว่า คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 61.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 25.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 13.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 13 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 13 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 13 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของชุมชน ผู้นำควรนำแผนการดำเนินงานในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมาร่วมกับแผนการดำเนินงานอื่น ๆ ของชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันของการทำงานภายในชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 14 การที่ผู้นำสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุได้ พบว่คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 50.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 32.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 13.3 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 14 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 14 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 14 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุเกิดการขับเคลื่อนไปได้ ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับท้องถิ่น ดังนั้นวัสดุ/อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมจึงมีความจำเป็นและผู้นำควรร่วมจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมด้วย

ตัวชี้วัดที่ 15 การที่ผู้นำชุมชนมีความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้จ่ายได้ พบว่ คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 32.0 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 18.7 มีความคิดเห็นว่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 15 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 แสดงว่ตัวชี้วัดที่ 15 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 15 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดตั้งและดำเนินงานภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการเงิน ซึ่งผู้นำที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบการเงินต้องเป็นผู้ที่สามารถตรวจสอบได้ โดยมีความชัดเจนในหลักฐานทางการใช้จ่าย (บัญชีรายรับ-รายจ่าย) หรืออาจมีการแต่งตั้งผู้มารับผิดชอบด้านการใช้จ่ายภายในศูนย์อเนกประสงค์ (เหรียญประจำศูนย์อเนกประสงค์)

ตัวชี้วัดที่ 16 การที่ผู้นำมีความรู้ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 50.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 29.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 16 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 16 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 16 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้นำชุมชนจำเป็นต้องมองถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้นภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น ให้ผู้สูงอายุได้มีการพบปะกับผู้อื่น มีการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยผ่อนคลายความเหงารวมทั้งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นก็เพื่อแก้ไขปัญหา และช่วยตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ 17 การที่ผู้นำมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 30.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 18.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 17 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 17 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 17 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ในการที่ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการของตน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้นำเกิดความเข้าใจที่ตรงกันกับผู้สูงอายุ ส่วนนี้ทำให้เกิดการช่วยเหลือและกำหนดแนวทางของกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุได้

ตัวชี้วัดที่ 18 การที่ผู้นำสามารถศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 53.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 26.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีเพียงร้อยละ 1.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสม

อยู่ในระดับน้อย โดยตัวชี้วัดที่ 18 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 18 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 18 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การประชุมเวทีประชาคมตามหมู่บ้าน, ชุมชนย่อยเป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน ซึ่งส่วนนี้จะทำให้ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุด้วย ดังนั้นผู้นำในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประชุมเวทีประชาคมด้วย

ตัวชี้วัดที่ 19 การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากภายนอกชุมชนได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 32.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 24.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย โดยตัวชี้วัดที่ 19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 19 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 19 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การระดมทุนจากภายนอกชุมชนค่อนข้างมีอุปสรรคเนื่องจากชุมชนที่มีการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ไม่มีแหล่งทุนสนับสนุนจากภายนอกและองค์กรภาคเอกชนในชุมชนมีค่อนข้างน้อย

ตัวชี้วัดที่ 20 การที่ผู้นำสามารถจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 46.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 2.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 20 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 20 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 20 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 21 การที่ผู้นำสามารถจัดอบรมอาสาสมัครในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 52.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 28.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 2.7 ที่มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 21 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 21 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 21 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดอบรมอาสาสมัครในชุมชนเพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุ นั้น เกิดขึ้นหลังจากการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ฯ มิได้เป็นสิ่งที่ชุมชนมีการดำเนินการอยู่แล้ว

ตัวชี้วัดที่ 22 การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากภายในชุมชนได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 52.0 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 26.7 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 4.0 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 22 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 22 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 22 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด (ดังตารางที่ 4.4)

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การระดมทุนจากภายในชุมชนยังเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชนที่อยู่ในระดับปานกลาง และการขาดความไว้วางใจในการดูแลเงินที่ได้จากการระดมทุน

ตารางที่ 4.4

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็น
เรื่องตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุในมิติความสามารถของผู้นำ

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือกตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การที่ผู้นำสามารถจัดหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้	48.0 (36)	38.7 (29)	10.7 (8)	2.7 (2)	0.0 (0)	4.32	0.77	ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก
2. การที่ผู้นำสามารถจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในชุมชนได้	37.3 (28)	52.0 (39)	10.7 (8)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.27	0.64	ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3. การที่ผู้นำสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากรได้	38.7 (29)	48.0 (36)	13.3 (10)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.25	0.68	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
4. การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ	30.7 (23)	62.7 (47)	6.7 (5)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.24	0.57	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
5. การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์ฯ	38.7 (29)	46.7 (35)	14.7 (11)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.24	0.69	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
6. การที่ผู้นำมีความสามารถจัดหาอาสาสมัครในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ได้	36.0 (27)	52.0 (39)	10.7 (8)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.23	0.69	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
7. การที่ผู้นำสามารถในการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้	33.3 (25)	52.0 (39)	14.7 (11)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.19	0.67	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
8. การที่ผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับจากทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานของชุมชน	40.0 (30)	40.0 (30)	17.3 (13)	2.7 (2)	0.0 (0)	4.17	0.81	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. การที่ผู้นำสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคลได้	33.3 (25)	50.7 (38)	16.0 (12)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.17	0.69	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
10. การที่ผู้นำชุมชนสามารถประสานที่มในการทำงานภายในชุมชนได้	36.0 (27)	44.0 (33)	20.0 (15)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.16	0.74	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
11. การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการเข้าใจชุมชน	29.3 (22)	57.3 (43)	13.3 (10)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.16	0.64	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
12. การที่ผู้นำสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับผู้อื่นได้	33.3 (25)	48.0 (36)	18.7 (14)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.15	0.71	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
13. การที่ผู้นำสามารถวางแผนการดำเนินงานในชุมชนได้	25.3 (19)	61.3 (46)	13.3 (10)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.12	0.61	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
14. การที่ผู้นำสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุได้	32.0 (24)	50.7 (38)	13.3 (10)	4.0 (3)	0.0 (0)	4.11	0.78	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
15. การที่ผู้นำชุมชนมีความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้จ่ายได้	32.0 (24)	48.0 (36)	18.7 (14)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.11	0.75	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
16. การที่ผู้นำมีความรู้ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้	29.3 (22)	50.7 (38)	20.0 (20)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.09	0.70	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
17. การที่ผู้นำมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ	30.7 (23)	48.0 (36)	18.7 (14)	2.7 (2)	0.0 (0)	4.07	0.78	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
18. การที่ผู้นำสามารถศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้	26.7 (20)	53.3 (40)	18.7 (14)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.05	0.71	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
19. การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากภายนอกชุมชนได้	6.7 (5)	33.3 (25)	32.0 (24)	24 (18)	4.0 (3)	3.15	0.99	ไม่ผ่าน เกณฑ์การ คัดเลือก
20. การที่ผู้นำสามารถจัดอบรมอาสาสมัครในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุได้	2.7 (2)	16.0 (12)	52.0 (39)	28.0 (21)	1.3 (1)	2.91	0.77	ไม่ผ่าน เกณฑ์การ คัดเลือก
21. การที่ผู้นำสามารถจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้	4.0 (3)	14.7 (11)	52.0 (39)	26.7 (20)	2.7 (2)	2.91	0.82	ไม่ผ่าน เกณฑ์การ คัดเลือก
22. การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากในชุมชนได้	2.7 (2)	17.3 (13)	46.7 (35)	33.3 (25)	0.0 (0)	2.89	0.78	ไม่ผ่าน เกณฑ์การ คัดเลือก

ตัวชี้วัดในมิติความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน

ในการศึกษาส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มิติด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน ซึ่งมีข้อคำถามทั้งสิ้นจำนวน 11 ข้อ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 ชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน อบต./เทศบาล ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 45.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 17.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 1 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 1 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ต้องมีการประสานเครือข่ายในการทำงาน เพื่อให้การทำงานทั้งในการจัดตั้งและการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เป็นไปด้วยดี

ตัวชี้วัดที่ 2 การวางแผนงานในการทำงานของชุมชนมาจากการปรึกษาร่วมกันของคนในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 50.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 36.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 12.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 2 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 2 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การทำงานในกระบวนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ของชุมชนได้มีการร่วมกันวางแผนในการดำเนินงานจากทีมในการทำงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งแผนในการทำงานนั้นต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเกิดความราบรื่นและลดความขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน

ตัวชี้วัดที่ 3 การมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 42.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 37.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 17.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ใน

ระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 3 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 3 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ได้มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยเน้นให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดตั้ง

ตัวชี้วัดที่ 4 การทำงานของชุมชนได้มีการศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 42.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 21.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 4 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 4 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การทำงานที่มาจากปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนจะเป็นสิ่งที่ทำให้การแก้ปัญหาและการให้ความช่วยเหลือถูกต้องและตรงกับความต้องการได้มากที่สุด ดังนั้นการทำงานของชุมชนที่ได้มีการศึกษาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนจะเป็นส่วนที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 5 การทำงานของชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 44.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 21.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 5 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 5 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การทำงานของชุมชนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ชุมชนทราบปัญหาและสถานการณ์ที่แท้จริงในชุมชน ส่วนนี้ทำให้ชุมชนสามารถทำงานได้อย่างชัดเจนขึ้น ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานของชุมชนอย่างแท้จริงนั้นช่วยให้การจัดตั้งเกิดความคล่องตัวและชุมชนสามารถประเมินความเหมาะสมในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้

ตัวชี้วัดที่ 6 การทำงานในชุมชนสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 53.3 มีความคิดเห็นว่า

ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 29.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีเพียงร้อยละ 2.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย โดยตัวชี้วัดที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 6 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 6 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานต่าง ภายในชุมชน มีหลักในการแบ่งความรับผิดชอบตามความสามารถของคนและหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานในความรับผิดชอบสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี ซึ่งในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจนด้วย

ตัวชี้วัดที่ 7 ชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายนอกชุมชน เช่น พมจ. สถาบันการศึกษา ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 38.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 22.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 7 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 7 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมีความจำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายจากภายนอกเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้นเครือข่ายการทำงานจากภายนอกชุมชนถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการจัดตั้งเป็นอันมาก

ตัวชี้วัดที่ 8 การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 56.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 24.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 8 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 8 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุโดยการดำเนินงานของชุมชน ชุมชนจะมีการกำหนดขั้นตอนวิธีการต่าง ๆ ในการทำงานเพื่อให้การจัดตั้งและดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

ตัวชี้วัดที่ 9 การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นว่า

ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 28.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 21.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 9 มีความเหมาะสมในระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 9 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานในชุมชนเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เต็มที่ ดังนั้นในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุให้ทุกคนในชุมชนรับรู้และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย

ตัวชี้วัดที่ 10 การมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนในการคัดเลือกบุคคลในการทำงานของชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 32.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 8.0 ที่มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 10 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 10 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 10 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า กระบวนการในการคัดเลือกบุคลากรในการทำงานของชุมชนจะมีการแต่งตั้งจากฝ่ายบริหารงานของภายในชุมชนเป็นหลัก

ตัวชี้วัดที่ 11 การมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนในการประเมินกิจกรรมของชุมชน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 44.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 30.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 1.3 ที่มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่ 11 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 11 มีความเหมาะสมระดับปานกลางในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 11 ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด (ดังตารางที่ 4.5)

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการประเมินกิจกรรมยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนยังไม่ได้เริ่มอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.5
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ
ความคิดเห็นเรื่องตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้ง
ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในมิติความ
สามารถของการปฏิบัติงานในชุมชน

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน อบต./เทศบาล ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ	45.3 (34)	34.7 (26)	17.3 (13)	2.7 (2)	0.0 (0)	4.23	0.83	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
2. การวางแผนงานในการทำงานของชุมชนมาจากการปรึกษาหารือร่วมกันของคนในชุมชน	36.0 (27)	50.7 (38)	12.0 (9)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.21	0.70	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
3. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน	37.3 (28)	42.7 (32)	17.3 (13)	2.7 (2)	0.0 (0)	4.15	0.80	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
4. การทำงานของชุมชนได้มีการศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน	34.7 (26)	42.7 (32)	21.3 (16)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.11	0.78	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
5. การทำงานของชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้	33.3 (25)	44.0 (33)	21.3 (16)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.09	0.77	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. การทำงานในชุมชนสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน	29.3 (22)	53.3 (40)	14.7 (11)	2.7 (2)	0.0 (0)	4.09	0.74	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
7. ชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายนอกชุมชน เช่น พมจ. สถาบันการศึกษา ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ	38.7 (29)	34.7 (26)	22.7 (17)	4.0 (3)	0.0 (0)	4.08	0.88	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
8. การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า	24.0 (18)	56.0 (42)	20.0 (15)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.04	0.67	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
9. การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า	28.0 (21)	48.0 (36)	21.3 (16)	2.7 (2)	0.0 (0)	4.01	0.78	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
10. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลในการทำงานของชุมชน	2.7 (2)	24.0 (18)	32.0 (24)	33.3 (25)	80.0 (6)	2.80	0.98	ไม่ผ่าน เกณฑ์การ คัดเลือก
11. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรมของชุมชน	1.3 (1)	16.0 (12)	44.0 (33)	30.7 (23)	8.0 (6)	2.72	0.88	ไม่ผ่าน เกณฑ์การ คัดเลือก

ตัวชี้วัดในมิติความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย

ในการศึกษาส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ใน มิติด้านความพร้อมของชุมชน ซึ่งมีข้อคำถามทั้งสิ้นจำนวน 8 ข้อ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 46.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 4.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 1 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 1 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัครคืออาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และอาสาสมัครอื่น ๆ ที่มีในชุมชน ซึ่งกลุ่มอาสาสมัครเป็นกลุ่มปฏิบัติงานที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในการให้บริการและดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ และคำปรึกษาแนะนำแก่ผู้สูงอายุในชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 2 ภายในทีมงาน/เครือข่ายการทำงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 54.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 37.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 8.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 2 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 2 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ในกระบวนการดำเนินงานภายในทีมงาน/เครือข่ายของชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานได้

ตัวชี้วัดที่ 3 ภายในทีมงาน/เครือข่ายให้ความสำคัญกับการประสานงานทุกด้าน พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายुर้อยละ 60.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 34.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 5.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 3 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 3 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การทำงานของทีมงาน/เครือข่ายเน้นการประสานงานว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน, งานและจิตใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเข้าด้วยกันและทำงานอย่างมีสมานฉันท์เป็นทีมงาน

ตัวชี้วัดที่ 4 ภายในทีมงาน/เครือข่ายมีการกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน พบว่า คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 49.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 38.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 12.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 4 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 4 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ภายในทีมงาน/เครือข่ายมีการกำหนดการทำงานและเวลาที่เหมาะสมที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสานสอดคล้องกัน และให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถเปิดและดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์ไปได้ด้วยความสำเร็จ

ตัวชี้วัดที่ 5 ภายในทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานเน้นการประสานความคิดจากทุกฝ่าย พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 54.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 36.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 9.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 5 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 5 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ในการทำงานของทีมงาน/เครือข่ายจะเน้นการประสานความคิด เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

ตัวชี้วัดที่ 6 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พยาบาล พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 46.7 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 37.3 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 16.0 มีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 6 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 6 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ คือ แพทย์ทั่วไป พยาบาล นักกายภาพบำบัด เจ้าหน้าที่อนามัย และนักจิตวิทยา ซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัด

บริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาด้านสุขภาพที่จะเกิดกับผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ 7 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง เช่น อบต./เทศบาล องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 48.0 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 18.7 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 แสดงว่าตัวชี้วัดที่ 7 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 7 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก ตัวชี้วัด

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง คือ เจ้าหน้าที่ปกครอง นายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอื่น ๆ กลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนบริการ ทั้งกำหนดวิธีการ รูปแบบ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ

ตัวชี้วัดที่ 8 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม เช่น ครู นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ พบว่าคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุร้อยละ 42.7 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 32.0 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 24.0 มีความคิดเห็นที่ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 แสดงว่า ตัวชี้วัดที่ 8 มีความเหมาะสมระดับมากในการนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนั้นตัวชี้วัดที่ 8 ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด (ดังตารางที่ 4.6)

จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม คือ ครูใหญ่ ครู อาจารย์ พัฒนาการ และอาจมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นกลุ่มวิชาชีพเฉพาะในชุมชน เช่นนักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม นักพัฒนาชุมชน เกษตรกร เป็นต้น กลุ่มนี้มีหน้าที่หลักในการศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ การให้คำปรึกษา การแก้ไขปัญหา และจัดบริการต่าง ๆ รวมทั้งการฟื้นฟูและการส่งต่อด้วย

ตารางที่ 4.6
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ
ความคิดเห็นเรื่องตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการ
จัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในมิติ
ความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การมีทีมงาน/เครือข่าย ด้านอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุ (อผส.)	46.7 (35)	48.0 (36)	4.0 (3)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.40	0.64	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
2. ภายในทีมงาน/เครือข่าย การทำงานมีการกำหนด วัตถุประสงค์ของการ ทำงานร่วมกัน	37.3 (28)	54.7 (41)	8.0 (6)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.29	0.61	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
3. ภายในทีมงาน/เครือข่าย ให้ความสำคัญกับการ ประสานงานทุกด้าน	34.7 (26)	60.0 (45)	5.3 (4)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.29	0.56	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
4. ภายในทีมงาน/เครือข่าย มีการกำหนดวิธีการ ทำงานร่วมกัน	38.7 (29)	49.3 (37)	12.0 (9)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.27	0.66	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
5. ภายในทีมงาน/เครือข่าย ในการทำงานเน้นการ ประสานความคิดจาก ทุกฝ่าย	36.0 (27)	54.7 (41)	9.3 (7)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.27	0.62	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean	S.D.	การคัดเลือก ตัวชี้วัด
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. การมีทีมงาน/เครือข่าย ด้านสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พยาบาล	37.3 (28)	46.7 (35)	16.0 (12)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.21	0.70	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
7. การมีทีมงาน/เครือข่าย ด้านการปกครอง เช่น อบต./เทศบาล องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	33.3 (25)	48.0 (36)	18.7 (14)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.15	0.71	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก
8. การมีทีมงาน/เครือข่าย ด้านงานบริการสังคม เช่น ครู นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์	32.0 (24)	42.7 (32)	24.0 (18)	1.3 (1)	0.0 (0)	4.05	0.79	ผ่านเกณฑ์ การคัดเลือก

จากข้อคำถามที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ฯ มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกและตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกแต่ละมิติ ดังนี้

1. มิติความพร้อมของชุมชน

ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ มิติด้านความพร้อมของชุมชน มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกมีทั้งหมด 14 ตัว โดยมีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่

- (1) การมีที่ปรึกษา และผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ
- (2) การมีความสัมพันธ์ที่ให้การร่วมมือและช่วยเหลือกันของคนในชุมชน
- (3) การมีข้อตกลงข้อบังคับใช้ร่วมกันภายในชุมชน เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ
- (4) การมีชมรม หรือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชน

(5) การมีประเพณี วัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถประยุกต์ใช้ภายในศูนย์
อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ได้

(6) การมีแกนนำที่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุฯ

(7) การรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน
สำหรับตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดมีทั้งหมด 7 ตัว
ได้แก่

(1) ชุมชนมีแหล่งสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น พมจ. ในการจัดตั้ง
ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ

(2) การมีผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน

(3) การมีองค์กรของรัฐ เช่น โรงเรียน อนามัย อบต./เทศบาลที่ให้การสนับสนุนใน
การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ

(4) การมีพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

(5) การมีแกนนำที่ไม่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุฯ

(6) การมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านใน
ชุมชน

(7) การมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน

ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ
มิติด้านความพร้อมของชุมชน มีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกมีทั้งหมด 4 ตัว ได้แก่

(1) การมีทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ที่สร้างประโยชน์ต่อการจัดตั้งศูนย์
อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ได้

(2) การมีแหล่งเรียนรู้ทางการถ่ายทอดการประกอบอาชีพในชุมชน

(3) การมีแกนนำที่ทำหน้าที่ประสานคนในชุมชนให้เกิดความร่วมมือ

(4) การมีแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน

2. มิติความสามารถของผู้นำ

ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ มิติด้าน
ความสามารถของผู้นำ มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกมีทั้งหมด 18 ตัว โดยมีตัวชี้วัดที่ผ่าน
เกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดทั้งหมด 6 ตัว ได้แก่

(1) การที่ผู้นำสามารถจัดหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ

(2) การที่ผู้นำสามารถจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในชุมชน
 (3) การที่ผู้นำสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุน
 ทรัพยากรได้

(4) การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
 สำหรับผู้สูงอายุ

(5) การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

(6) การที่ผู้นำมีความสามารถจัดหาอาสาสมัครในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ได้

สำหรับตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดมีทั้งหมด 12 ตัว
 ได้แก่

(1) การที่ผู้นำสามารถในการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ภายในศูนย์
 อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้

(2) การที่ผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับจากทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานของชุมชน

(3) การที่ผู้นำสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคลได้

(4) การที่ผู้นำชุมชนสามารถประสานทีมในการทำงานภายในชุมชนได้

(5) การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการเข้าใจชุมชน

(6) การที่ผู้นำสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับผู้อื่นได้

(7) การที่ผู้นำสามารถวางแผนการดำเนินงานในชุมชนได้

(8) การที่ผู้นำสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุได้

(9) การที่ผู้นำชุมชนมีความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้จ่ายได้

(10) การที่ผู้นำมีความรู้ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในศูนย์อเนกประสงค์
 สำหรับผู้สูงอายุ ได้

(11) การที่ผู้นำมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ

(12) การที่ผู้นำสามารถศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้

ตัวชี้วัดศักยภาพภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
 มิติด้านความสามารถของผู้นำ มีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกมีทั้งหมด 4 ตัว ได้แก่

(1) การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากภายนอกชุมชนได้

(2) การที่ผู้นำสามารถจัดอบรมอาสาสมัครในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุ

(3) การที่ผู้นำสามารถจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้

(4) การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากในชุมชนได้

3. มิติตักษณความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน

ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มิติตักษณความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกมีทั้งหมด 9 ตัว โดยมีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดทั้งหมด 2 ตัว ได้แก่

(1) การมีเครือข่ายการทำงานภายในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน อบต./เทศบาล ที่สามารถร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ ได้

(2) การวางแผนงานในการทำงานของชุมชนมาจากการปรึกษาหารือร่วมกันของคนในชุมชน

สำหรับตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่

(1) คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนได้

(2) การทำงานของชุมชนสามารถศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน

(3) การทำงานของชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้

(4) การทำงานในชุมชนสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนได้

(5) การมีเครือข่ายการทำงานภายนอกชุมชน เช่น พมจ. สถาบันการศึกษา ที่สามารถร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ ได้

(6) การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าได้

(7) การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าได้

ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มิติตักษณความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน มีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกมีทั้งหมด 2 ตัว ได้แก่

(1) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลในการทำงานของชุมชน

(2) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรมของชุมชน

4. มิติตักษณความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย

ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ในมิติตักษณความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกมีทั้งหมด 8 ตัว โดยมีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดทั้งหมด 6 ตัว ได้แก่

(1) การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)

(2) ภายในทีมงาน/เครือข่ายการทำงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

(3) ภายในทีมงาน/เครือข่ายให้ความสำคัญกับการประสานงานทุกด้าน

(4) ภายในทีมงาน/เครือข่ายมีการกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน

(5) ภายในทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานเน้นการประสานความคิดจากทุกฝ่าย

(6) การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พยาบาล

สำหรับตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดมีทั้งหมด 2 ตัว

ได้แก่

(1) การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง เช่น อบต./เทศบาล องค์การปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

(2) การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม เช่น ครู นักพัฒนาสังคม

นักสังคมสงเคราะห์

สำหรับตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

ในมิติด้านความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกทั้งหมด

ส่วนที่ 3 การนำเสนอตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์

อเนกประสงค์ และการกำหนดค่าน้ำหนักและแนวทาง

ในการพิจารณาตัวชี้วัดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

การนำเสนอตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์

จากการศึกษา “การศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกจาก 49 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วยด้านความพร้อมของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน มี 14 ตัวชี้วัด ด้านความสามารถของผู้นำในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน มี 18 ตัวชี้วัด ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมี 9 ตัวชี้วัด และ ด้านความสามารถของทีมงาน/เครือข่ายในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมี 8 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังนี้ (ดังตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7
ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา
1. ความพร้อมของชุมชน	1.1 การมีที่ปรึกษา และผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
	1.2 การมีความสัมพันธ์ที่ให้การร่วมมือและช่วยเหลือกันของคนในชุมชน
	1.3 การมีข้อตกลงข้อบังคับใช้ร่วมกันภายในชุมชน เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
	1.4 การมีชมรม หรือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชน
	1.5 การมีประเพณี วัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถประยุกต์ใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้
	1.6 การมีแกนนำที่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
	1.7 การรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน
	1.8 ชุมชนมีแหล่งสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น พมจ. ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
	1.9 การมีผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน
	1.10 ในชุมชนมีองค์กรของรัฐ เช่น โรงเรียน อนามัย อบต./เทศบาล
	1.11 การมีพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้
	1.12 การมีแกนนำที่ไม่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
	1.13 การมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านในชุมชน
	1.14 การมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา
2. ความสามารถของผู้นำ	2.1 การที่ผู้นำสามารถจัดหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ได้
	2.2 การที่ผู้นำสามารถจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในชุมชนได้
	2.3 การที่ผู้นำสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากรได้
	2.4 การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ
	2.5 การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ
	2.6 การที่ผู้นำมีความสามารถจัดหาอาสาสมัครในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ได้
	2.7 การที่ผู้นำสามารถในการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ได้
	2.8 การที่ผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับจากทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานของชุมชน
	2.9 การที่ผู้นำสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคลได้
	2.10 การที่ผู้นำชุมชนสามารถประสานทีมในการทำงานภายในชุมชนได้
	2.11 การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการเข้าใจชุมชน
	2.12 การที่ผู้นำสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับผู้อื่นได้
	2.13 การที่ผู้นำสามารถวางแผนการดำเนินงานในชุมชนได้
	2.14 การที่ผู้นำสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุได้
	2.15 การที่ผู้นำชุมชนมีความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้จ่ายได้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา
	2.16 การที่ผู้นำมีความรู้ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในศูนย์ อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ได้
	2.17 การที่ผู้นำมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ
	2.18 การที่ผู้นำสามารถศึกษาปัญหาและความต้องการของคนใน ชุมชนได้
3. ความสามารถในการปฏิบัติงานของ ชุมชน	3.1 การมีเครือข่ายการทำงานภายในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน อบต./ เทศบาล ที่สามารถร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ ได้
	3.2 การวางแผนงานในการทำงานของชุมชนมาจากการปรึกษาร่วม กันของคนในชุมชน
	3.3 คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนได้
	3.4 การทำงานของชุมชนสามารถศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้ ของคนในชุมชนได้
	3.5 การทำงานของชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้
	3.6 การทำงานในชุมชนสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่าง ชัดเจนได้
	3.7 การมีเครือข่ายการทำงานภายนอกชุมชน เช่น พมจ. สถาบัน การศึกษา ที่สามารถร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ ได้
	3.8 การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า ได้
	3.9 การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนิน งานไว้ล่วงหน้าได้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา
4. ความสามารถของ ทีมงาน/เครือข่าย	4.1 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)
	4.2 ภายในทีมงาน/เครือข่ายการทำงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน
	4.3 ภายในทีมงาน/เครือข่าย ให้ความสำคัญกับการประสานงานทุกด้าน
	4.4 ภายในทีมงาน/เครือข่ายมีการกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน
	4.5 ภายในทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานเน้นการประสานความคิดจากทุกฝ่าย
	4.6 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขพยาบาล
	4.7 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง เช่น อบต./เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	4.8 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม เช่น ครู นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์

การกำหนดค่าน้ำหนักและแนวทางในการพิจารณาตัวชี้วัดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

การกำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา เป็นการให้ค่าน้ำหนักที่เป็นปริมาณหรือตัวเลขที่แสดงถึงความสำคัญของตัวชี้วัดแต่ละตัวที่ได้จากการนำตัวชี้วัดไปตรวจสอบภาคสนาม โดยการกำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดจัดทำเพื่อทำให้เห็นความสำคัญของตัวชี้วัด ซึ่งช่วยให้การนำตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีแนวทางในการนำไปใช้ในการประเมินชุมชนที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้จริง

ผู้ศึกษาทำการกำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และการนำตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ไปตรวจสอบภาคสนามโดยภาพรวมของศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 100% แล้ว

แบ่งให้มิติของศักยภาพชุมชนแต่ละมิติ รวมกันได้ 100% แต่ละมิติมีค่าน้ำหนักเท่าใดก็จะแบ่งให้ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาของมิตินั้น ๆ ผลรวมของตัวชี้วัดทุกตัวในมิตินั้น ๆ จะได้เท่ากับค่าน้ำหนักของมิตินั้นการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาแบ่งมิติของศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ออกเป็น 4 มิติ ซึ่งแต่ละมิติผู้ศึกษาได้ทำการให้ค่าน้ำหนัก ดังนี้ มิติที่ 1 ความพร้อมของชุมชน ผู้ศึกษาให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 30% และมิติที่ 2 ความสามารถของผู้นำผู้ศึกษาให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 30% เนื่องจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้นำในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ให้ความสำคัญกับศักยภาพของชุมชนด้านความพร้อมของชุมชนและความสามารถของผู้นำว่ามีผลสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์อย่างชัดเจนและจากข้อคำถามในการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องที่นำไปตรวจสอบภาคสนามพบว่าข้อคำถามในมิติความพร้อมของชุมชนและความสามารถของผู้นำมีจำนวนข้อที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัดมากจึงควรให้น้ำหนักในค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 30% สำหรับมิติที่ 3 ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน ผู้ศึกษาให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 20% และมิติที่ 4 ความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย ผู้ศึกษาให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 20% รวมน้ำหนักจากมิติของศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีค่าเท่ากับ 100%

จากการกำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา เห็นได้ว่าค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดแต่ละตัวจะมีความเหมือนและแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ศึกษาได้กำหนดค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดจากเกณฑ์ความเหมาะสมในการคัดเลือกตัวชี้วัด ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อยน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกนั้นจะเป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมมากที่สุดและระดับความเหมาะสมมาก สำหรับตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมปานกลาง ความเหมาะสมน้อยและ ความเหมาะสมน้อยที่สุด ผู้ศึกษาจะไม่นำมาเป็นตัวชี้วัด โดยเกณฑ์ความเหมาะสมของการคัดเลือกตัวชี้วัดคำนวณจาก

$$\text{ช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

1.00-1.80	=	เหมาะสมน้อยที่สุด
1.81-2.60	=	เหมาะสมน้อย
2.61-3.40	=	เหมาะสมปานกลาง
3.41-4.20	=	เหมาะสมมาก
4.21-5.00	=	เหมาะสมมากที่สุด

โดยตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดจากทุกมิติของศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีน้ำหนักตัวชี้วัดที่ 3% และตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกที่มีความเหมาะสมในระดับมาก มีการกำหนดน้ำหนักตัวชี้วัดที่ 2% และ 1%

การนำตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาไปใช้ยังมีความจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ของค่าน้ำหนักตัวชี้วัดด้วย เพื่อให้การประเมินชุมชนที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีแนวทางเดียวกัน ส่วนของเกณฑ์ในการพิจารณาตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาผู้ศึกษาได้นำข้อเท็จจริงที่ได้จากชุมชน (ข้อมูลเชิงคุณภาพ) มาเป็นเป็นแนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัดแต่ละตัว และตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดจากทุกมิติ ควรผ่านเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ทุกตัว

ตัวชี้วัดที่ได้จากการตรวจสอบภาคสนามในแต่ละมิติสามารถกำหนดน้ำหนักและแนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด เพื่อให้ผู้ที่สนใจที่จะนำตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาไปใช้ เกิดความเข้าใจที่ตรงกันด้วยดังนี้ (ดังตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

การกำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาและแนวทางในการพิจารณาตัวชี้วัด

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
1. มิติความพร้อมของ ชุมชน (ค่าน้ำหนัก = 30%)	1.1 การมีที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนในการ จัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับ ผู้สูงอายุ	3	- ผู้ที่เป็นที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ ควรเป็นบุคคลที่สามารถทำความเข้าใจกระบวนการจัดตั้งและ ดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้ ซึ่งได้ แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วน ตำบล, เทศบาล, โรงพยาบาล, สถานีอนามัยประจำตำบล, นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น บุคลากรในสถาบันการศึกษา เช่น ครู อาจารย์ นักวิชาการ เป็นต้น และบุคคลภายนอก อาทิ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น
	1.2 การมีความสัมพันธ์ที่ให้การร่วมมือและ ช่วยเหลือกันของคนในชุมชน	3	- คนในชุมชนมีความสามัคคี และเอื้ออาทรเป็นพื้นฐานในการอยู่ ร่วมกัน
	1.3 การมีข้อตกลงร่วมกันภายในชุมชน เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดตั้ง ศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ	3	- การจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนควรมี การจัดตั้งกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับประจำศูนย์ฯ

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	1.4 การมีชมรม หรือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชน	3	- ในพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุหรือชมรมผู้สูงอายุอยู่แล้ว
	1.5 การมีประเพณี วัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถประยุกต์ใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ได้	3	- ในชุมชนมีประเพณีที่คนในชุมชนสามารถทำร่วมกันได้
	1.6 การมีแกนนำที่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์	3	- แกนนำที่เป็นทางการได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ประธานชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ
	1.7 การรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ	3	- คนในชุมชนมีการรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
	1.8 ชุมชนมีแหล่งสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น พมจ. ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ	2	- หน่วยงานภายนอกชุมชน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาให้การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	1.9 การมีผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชาวบ้านในชุมชน	2	- ผู้รู้ ภูมิปัญญา ประชาชนชาวบ้าน เข้ามาร่วมในการจัดตั้ง ศูนย์อเนกประสงค์ฯ
	1.10 การมีองค์กรของรัฐในชุมชน เช่น โรงเรียน อนามัย อบต./เทศบาลที่ให้การสนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์ อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ	1	- ในชุมชนมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาให้ความร่วมมือในการจัดตั้ง ศูนย์อเนกประสงค์ฯ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการปกครองส่วน ท้องถิ่น เช่น อบต., เทศบาล
	1.11 การมีพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้	1	- ในชุมชนมีพื้นที่สาธารณะที่คนในชุมชนเห็นควรให้เป็นสถานที่ตั้ง ของศูนย์อเนกประสงค์ฯ
	1.12 การมีแกนนำที่ไม่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์ อเนกประสงค์ฯ	1	- แกนนำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ พระสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิใน ชุมชน
	1.13 การมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านใน ชุมชน	1	- แหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน ได้แก่ วัด พิพิธภัณฑน์ โรงเรียน เป็นต้น

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	1.14 การมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในชุมชน	1	- แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นได้แก่ วัด บ้านของ ครูภูมิปัญญา เป็นต้น
2. มิติความสามารถ ของผู้นำ (ค่าน้ำหนัก = 30%)	2.1 การที่ผู้นำสามารถจัดหาสถานที่ใน การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้ สูงอายุได้	3	- ศูนย์อเนกประสงค์ มีที่ตั้งที่เหมาะสมและคนในชุมชนสามารถ เข้าถึงบริการยังสถานที่ตั้งได้
	2.2 การที่ผู้นำสามารถจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายใน ชุมชนได้	3	- ศูนย์อเนกประสงค์ มีแหล่งทุนในการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ได้
	2.3 การที่ผู้นำสามารถติดต่อประสานงาน กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการ สนับสนุนทรัพยากรได้	3	- ศูนย์อเนกประสงค์ มีทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนิน งาน

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	2.4 การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์อเนก ประสงค์	3	- ผู้นำต้องมีความรู้ว่าจุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์หลักของศูนย์อเนก ประสงค์ฯ นั้นเป็นสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมาทำกิจกรรม ร่วมกัน นอกจากนี้ศูนย์อเนกประสงค์ฯ ก็ช่วยขจัดความเหงา ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้างของผู้สูงอายุ และมีการจัดบริการทาง สังคมที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุด้วย
	2.5 การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับ ศูนย์อเนกประสงค์ฯ	3	- ผู้นำจำเป็นต้องมีความรู้ทั้ง ความหมาย จุดมุ่งหมาย และ ลักษณะกิจกรรมที่มีภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯสำหรับผู้สูงอายุ
	2.6 การที่ผู้นำมีความสามารถจัดหาอาสา สมัครในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ได้	3	- การจัดตั้งและดำเนินงานของศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีอาสาสมัคร ในชุมชนให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ
	2.7 การที่ผู้นำสามารถในการจัดหาวัสดุ/ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ภายในศูนย์ อเนกประสงค์ฯ ได้	1	- ศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีวัสดุ/อุปกรณ์สำหรับการใช้งานได้
	2.8 การที่ผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับจากทีม งาน/เครือข่ายในการทำงานของชุมชน	1	- ผู้นำมีการประสานงานกับทีมงาน/เครือข่ายได้ทุกด้าน

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	2.9 การที่ผู้นำสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคลได้	1	- การจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ฯ มีเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน
	2.10 การที่ผู้นำชุมชนสามารถประสานทีมในการทำงานภายในชุมชนได้	1	- ทีมงานภายในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างต่อเนื่อง
	2.11 การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการเข้าใจชุมชน	1	- ผู้นำให้การช่วยเหลือและจัดสรรสิ่งต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมให้กับคนในชุมชนได้
	2.12 การที่ผู้นำสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับผู้อื่นได้	1	- การจัดทำแผนงาน/โครงการมาจากการลงความคิดเห็นร่วมกันจากทุกฝ่าย
	2.13 การที่ผู้นำสามารถวางแผนการดำเนินงานในชุมชนได้	1	- แผนการดำเนินงานในชุมชน สามารถจัดทำได้สำเร็จเกินครึ่ง
	2.14 การที่ผู้นำสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุได้	1	- มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	2.15 การที่ผู้นำชุมชนมีความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้จ่ายได้	1	- มีการแสดงบัญชีรายรับ-รายจ่ายได้ และมีการชี้แจงการใช้จ่ายในระหว่างการจัดตั้งและดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์อย่างต่อเนื่อง
	2.16 การที่ผู้นำมีความรู้ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในศูนย์อเนกประสงค์ได้	1	- ผู้นำต้องมองถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้นภายในศูนย์อเนกประสงค์ ว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น และช่วยผ่อนคลายความเหงารวมทั้งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นก็เพื่อแก้ไข้ปัญหา และช่วยตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้สูงอายุ
	2.17 การที่ผู้นำมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ	1	- ผู้สูงอายุมีช่องทางแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเอง
	2.18 การที่ผู้นำสามารถศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้	1	- ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนมาจากการประชุมเวทีประชาคม

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
3. ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน (ค่าน้ำหนัก = 20%)	3.1 การมีเครือข่ายการทำงานภายในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน อบต./เทศบาล ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ	3	- มีการประสานเครือข่ายภายใน เพื่อให้การจัดตั้งและการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เป็นไปด้วยดี
	3.2 การวางแผนงานในการทำงานของชุมชนมาจากการปรึกษาหารือร่วมกันของคนในชุมชน	3	- แผนงานในชุมชนสามารถดำเนินงานได้ด้วยความสำเร็จ
	3.3 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน	2	- เมื่อมีกิจกรรมในชุมชนทุกคนให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
	3.4 การทำงานของชุมชนได้มีการศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน	2	- การทำงานในชุมชนมีการแก้ปัญหาและการให้ความช่วยเหลือถูกต้องและตรงกับความต้องการของคนในชุมชน
	3.5 การทำงานของชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้	2	- ชุมชนทราบปัญหาและสถานการณ์ที่แท้จริงในชุมชน

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	3.6 การทำงานในชุมชนสามารถแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน	2	- ภายในชุมชนมีการแบ่งความรับผิดชอบตามความสามารถของ คนและหน่วยงาน
	3.7 การมีเครือข่ายการทำงานภายนอก ชุมชน เช่น พมจ. สถาบันการศึกษา ที่ ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ	2	- มีการประสานเครือข่ายภายนอก เพื่อให้การจัดตั้งและการดำเนิน กิจกรรมของศูนย์เป็นไปด้วยดี
	3.8 การทำงานในชุมชนสามารถกำหนดวิธี การดำเนินงานไว้ล่วงหน้า	2	- การดำเนินงานของชุมชน จะมีการกำหนดขั้นตอนวิธีการต่าง ๆ ในการทำงานไว้
	3.9 การทำงานในชุมชนสามารถกำหนด วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไว้ ล่วงหน้า	2	- แผนงานในชุมชนทุกแผนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการ ทำงานไว้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
4. ความสามารถของ ทีมงาน/เครือข่าย (ค่าน้ำหนัก = 20%)	4.1 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)	3	- ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัครคือ อาสาสมัคร ประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และ อาสาสมัครอื่น ๆ ที่มีในชุมชน
	4.2 ภายในทีมงาน/เครือข่ายการทำงานมี การกำหนดวัตถุประสงค์ของการ ทำงานร่วมกัน	3	- ในกระบวนการดำเนินงานภายในทีมงาน/เครือข่ายของชุมชน สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานได้
	4.3 ภายในทีมงาน/เครือข่าย ให้ความสำคัญ สำคัญกับการประสานงานทุกด้าน	3	- การทำงานมีการประสานงานว่าทั้งด้านประสานคน ประสานงาน และประสานจิตใจ
	4.4 ภายในทีมงาน/เครือข่ายมีการกำหนด วิธีการทำงานร่วมกัน	3	- มีการกำหนดการทำงานและเวลาที่เหมาะสมที่จะช่วยให้การ ดำเนินงานประสานสอดคล้องกัน
	4.5 ภายในทีมงาน/เครือข่ายในการทำงาน เน้นการประสานความคิดจากทุกฝ่าย	3	- การทำงานเน้นการประสานความคิด เพื่อให้เกิดความเท่าเทียม กันและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

มิติของศักยภาพชุมชน	ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา	ค่าน้ำหนัก ตัวชี้วัด (%)	แนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัด
	4.6 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พยาบาล	3	- ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ คือ แพทย์ทั่วไป พยาบาล นักกายภาพบำบัด เจ้าหน้าที่อนามัย และนักจิตวิทยา เป็นต้น
	4.7 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง เช่น อบต./เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	2	- ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง คือ เจ้าหน้าที่ปกครอง นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น
	4.8 การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม เช่น ครู นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์	2	- ภายในชุมชนมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม คือ ครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม นักพัฒนาชุมชน เป็นต้น

การอภิปรายผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษาเรื่อง “การศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” ผู้ศึกษาได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ และ ส่วนที่ 2 ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ

ขั้นตอนในการพัฒนาตัวชี้วัด

การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ มีกระบวนการในการดำเนินการ 4 ขั้นตอน โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้ศึกษาต้องทำความเข้าใจและความชัดเจนกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้การพัฒนาตัวชี้วัดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงและตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาจะมีความชัดเจนในการนำไปใช้งานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ บุญศรี พรหมมาพันธ์ และคณะ (2547, น. 92-98) ที่ว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวชี้วัดนักวิจัยต้องกำหนดล่วงหน้าว่าจะนำตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในเรื่องอะไร และอย่างไร การกำหนดวัตถุประสงค์ของตัวชี้วัดที่ชัดเจนย่อมส่งผลให้ได้ตัวชี้วัดที่มีคุณภาพสูงและเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวชี้วัดแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ จำนวน 6 ราย เพื่อเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพให้ผู้ศึกษานำมาประกอบการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ จากการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาสามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. ด้านความพร้อมของชุมชน ผู้ศึกษาพบว่ามิตีย่อยของความพร้อมของชุมชนแบ่งออกเป็น 5 มิติ คือ (1) การสร้างกลไกภายในชุมชน (2) การสร้างองค์กรในชุมชน (3) การมีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำของชุมชน (4) การมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และ (5) การมีทุนทางสังคม
2. ด้านความสามารถของผู้นำ ผู้ศึกษาพบว่ามิตีย่อยของความสามารถของผู้นำชุมชนแบ่งออกเป็น 4 มิติ คือ (1) ความรู้ของผู้นำเกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ (2) ความสามารถในการเข้าใจชุมชน (3) การบริหารจัดการศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ และ (4) ความสามารถในการประสานงาน

3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน ผู้ศึกษาพบว่ามิตีย่อยของความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน ออกเป็น 4 มิติ คือ (1) การวางแผนการทำงานงาน (2) การศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน (3) การมีเครือข่ายในการทำงาน และ (4) การมีส่วนร่วมของประชาชน

4. ด้านความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย ผู้ศึกษาพบว่ามิตีย่อยของความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย ออกเป็น 3 มิติ คือ (1) การมีทีมงาน/เครือข่ายในการทำงาน (2) การวางแผนงานภายในทีมงาน/เครือข่าย และ (3) การประสานงานภายในเครือข่าย

เมื่อได้ข้อมูลจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้การนิยามเชิงประจักษ์กำหนดตัวชี้วัด ซึ่งเป็นกำหนดรูปแบบวิธีการรวบรวมตัวแปรให้ได้ตัวชี้วัดโดยมีแนวคิด ทฤษฎี เอกสารวิชาการ หรืองานวิจัยเป็นพื้นฐาน แต่การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวที่จะนำมารวมกันในการพัฒนาตัวชี้วัด การศึกษานั้นมิได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีโดยตรง แต่อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการลงพื้นที่จริง

ขั้นตอนสุดท้ายในการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์คือการสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด โดยผู้ศึกษาพบว่าขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือควรเริ่มจากความรู้และความเข้าใจต่อเรื่องที่ต้องการศึกษา นั่นคือมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนและการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัด และเมื่อมีความรู้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้ศึกษายังทำความเข้าใจจากข้อมูลชุมชนด้วย โดยการสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินการศูนย์อเนกประสงค์ฯ และผู้ศึกษาทำการกำหนดขอบเขตโครงสร้างเนื้อหาของเครื่องมือและนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาสร้างเครื่องมือ โดยการใช้ข้อคำถาม จากนั้นผู้ศึกษานำข้อคำถามสร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาและหาความเหมาะสมที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดครั้งนี้มีความสอดคล้องกับ เทคนิควิธีการประเมินโครงการ (2549, น. 261) ที่ว่าการสร้างและพัฒนาเครื่องมือควรมีความรู้พื้นฐานก่อน และต้องมีการศึกษาเอกสารให้ครอบคลุมเพื่อนิยามประเด็นหรือตัวชี้วัด ก่อนจะสร้างข้อคำถาม และดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องต่อไป เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วควรทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการทั้งที่ไม่ใช้สถิติและใช้สถิติตามประเภทของเครื่องมือให้เหมาะสมในการตรวจสอบต่าง ๆ จะทำให้เครื่องมือมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

ความสำคัญในการพัฒนาตัวชี้วัด

การพัฒนาตัวชี้วัดมีหลายวิธีด้วยกัน โดยทั่วไปต้องใช้หลักเหตุผลทั้งหมดกำหนด คำนิยามตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นว่ามีความหมายอย่างไร มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงปรากฏการณ์เรื่องใด วิธีการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดทางการศึกษา โดยทั่วไปมีอยู่ 3 วิธี วิธีแรกเป็นการกำหนดตัวแปร หรือการรวมตัวแปรจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกันแล้วนำตัวแปรเหล่านั้นไปใช้งาน วิธีที่สอง เป็นการรวม ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์ โดยอาศัยข้อกำหนดเชิงทฤษฎี และวิธีที่สาม เป็นการสร้างตัวชี้วัดโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มตัวแปรโดยอาศัย หลักทางสถิติ (บุญศรี พรหมมาพันธ์ และคณะ, 2547, น. 92-98) ในส่วนของกระบวนการพัฒนา ตัวชี้วัดนั้นมีขั้นตอนคล้ายกับขั้นตอนในกระบวนการวัดตัวแปร แต่มีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้นในส่วนที่ เกี่ยวกับการรวมตัวแปรเข้าเป็นตัวชี้วัด และตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนด ให้กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการ พัฒนาตัวชี้วัดขั้นที่ 2 การนิยามตัวชี้วัด ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 4 การสร้างตัวชี้วัด ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัด และขั้นที่ 6 การนำเสนอรายงาน

ดังนั้นแล้วในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดในทุก ขั้นตอน เนื่องจากตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการประเมินชุมชน ก่อนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ และตัวชี้วัดที่ได้ยังเป็นเครื่องมือในการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพ ความเป็นจริงที่เป็นอยู่ของชุมชนในขณะนั้นด้วย

ข้อจำกัดในการพัฒนาตัวชี้วัด

การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ โดยผู้ศึกษาอาศัยวิธีการพัฒนาตัวชี้วัดจากการทบทวนแนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาข้อมูลจากพื้นที่ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์ฯ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพัฒนามาสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดอีกครั้ง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาพบข้อจำกัดในการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้ง ศูนย์อเนกประสงค์ฯ หลายประการได้แก่

1. การพัฒนาตัวชี้วัดในครั้งนี้สร้างขึ้นจากพื้นฐานข้อมูลของแนวคิด เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากพื้นที่ชุมชนเขาสวนกวาง อ.เขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น พื้นที่เทศบาล สกลนคร อ.เมือง จ.สกลนคร และพื้นที่บริเวณโรงพยาบาลเขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง จึงทำให้ การได้ข้อมูลตัวชี้วัดอาจยังขาดความครบถ้วนและผู้ศึกษาอาจไม่ได้นำมาพิจารณาด้วยซึ่งจำเป็น จะต้องพิจารณาแนวทางในการสร้างตัวชี้วัด เหล่านี้เหมาะสมต่อไป

2. การพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ เป็นการ พัฒนาตัวชี้วัดในระยะเริ่มแรก เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะตอบข้อคำถามเกี่ยวกับศักยภาพของ ชุมชนที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ ได้ ดังนั้นยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของ ชุมชนอยู่อีกมาก ที่จะต้องมีการค้นคว้า และพัฒนาต่อไปให้สามารถชี้วัดความศักยภาพของชุมชน ได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

3. การนิยามตัวชี้วัดมีลักษณะเชิงคุณภาพ ซึ่งทำให้มีโอกาสเกิดความไม่ชัดเจนในการ นำตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการประเมินชุมชน

4. ความหลากหลายของพื้นที่ที่ทำการศึกษทำให้เกิดความเข้าใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับประเด็นศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ ไม่ตรงกันและทำให้ความ สำคัญต่อมิติของศักยภาพของชุมชนก็มีความแตกต่างกัน

จากการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ ในครั้งนี้ทำ ให้เห็นข้อจำกัดและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาตัวชี้วัดซึ่งเป็นแนวทางในการปรับปรุงตัวชี้วัดศักยภาพ ของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ ในอนาคตได้

ส่วนที่ 2 ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ได้จากการตรวจสอบภาคสนาม

ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ที่ได้จาก การตรวจสอบภาคสนามประกอบด้วย 4 มิติ ซึ่งมีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกรวม 49 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) มิติความพร้อมของชุมชน มี 14 ตัวชี้วัด (2) มิติความสามารถของผู้นำมี 18 ตัวชี้วัด (3) มิติด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชนในมี 9 ตัวชี้วัด (4) มิติด้านความสามารถของ ทีมงาน/เครือข่ายในมี 8 ตัวชี้วัด และพบตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกรวม 10 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) มิติ ความพร้อมของชุมชน มี 4 ตัวชี้วัด (2) มิติความสามารถของผู้นำ มี 4 ตัวชี้วัด (3) มิติความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน 2 ตัวชี้วัด โดยมีมิติที่ 4 ความสามารถของทีมงาน และเครือข่ายผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกทุกตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาของแต่ละมิติ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. มิติด้านความพร้อมของชุมชน

ตัวชี้วัดในมิติความพร้อมของชุมชนที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก สามารถสรุปรวม ให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันได้ เนื่องจากตัวชี้วัดในมิติความพร้อมของชุมชนทุกตัวที่ได้จาก การศึกษาสามารถสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนมีความพร้อมในการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนมาใช้ใน

การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนได้ โดยตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถจัดกลุ่มของตัวชี้วัดได้ดังนี้

การมีบุคคล/หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ส่วนแรกคือ การมีที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งในชุมชนที่ดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ แล้วมีผู้ที่เป็นที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนเป็นบุคคลที่สามารถทำความเข้าใจกระบวนการจัดตั้งและดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล โรงพยาบาล สถานีอนามัยประจำตำบล นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น บุคลากรในสถาบันการศึกษา เช่น ครู อาจารย์ นักวิชาการ เป็นต้น และบุคคลภายนอก อาทิ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น การมีแกนนำที่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งแกนนำที่เป็นทางการในชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในด้านการประสานคนในชุมชนให้เกิดการร่วมมือในการทำงานได้ และการมีแกนนำที่ไม่เป็นทางการที่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ด้วยเนื่องจากแกนนำที่ไม่เป็นทางการนั้นจะได้รับการยอมรับจากประชาชนและแกนนำจะเป็นทั้งต้นแบบของการเรียนรู้และการปฏิบัติแก่คนอื่น ๆ ในชุมชนด้วย อีกทั้งการมีหน่วยงานของรัฐภายในชุมชน เช่น โรงเรียน อนามัย อบต./เทศบาลและหน่วยงานจากภายนอก เช่น พมจ. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐสามารถเข้ามามีบทบาทที่สำคัญมากในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ เนื่องจากหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบประสานงานระหว่างประชาชนในชุมชนและหน่วยงานภายนอก จากการสัมภาษณ์พบว่า หน่วยงานของรัฐจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญมากในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ เนื่องจากหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบประสานงานระหว่างประชาชนในชุมชนและหน่วยงานภายนอก อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญในการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ (2550, น. 105) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนต้องมีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้สนับสนุนต่อกระบวนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้สนับสนุน สามารถเป็นแกนนำภายในชุมชนและแกนนำภายนอกชุมชนได้ และในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีความจำเป็นที่ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเป็นเครือข่ายในการทำงานต่อไป

การมีทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ซึ่งทุนทางสังคมประกอบด้วย การมีชมรม หรือการจัดตั้งกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชน ซึ่งในพื้นที่ที่ศึกษานั้นมีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุหรือชมรมผู้สูงอายุมาแล้วและภายในชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง การมีประเพณี วัฒนธรรมในชุมชนที่สามารถประยุกต์ใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้ การมีผู้รู้

ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน ที่เข้ามามีบทบาทในการสร้างการรวมตัวของคนในชุมชนได้ เนื่องจากผู้รู้ ครูภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน มักเป็นที่นับถือของชาวบ้านและเมื่อศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเกิดขึ้น ผู้รู้ ครูภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน ก็จะมีโอกาสเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วยการมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านในชุมชน ซึ่งแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านที่สำคัญในชุมชน คือ วัด วัดจะเป็นสถานที่รวมกลุ่มที่สำคัญของผู้สูงอายุด้วย และการมีพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ โดยจำเป็นต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนทุกคนในชุมชนสามารถมาใช้บริการร่วมกันได้ จากองค์ประกอบของการมีทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีความสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 92-95) ที่กล่าวว่า ทุนทางสังคมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ และเป็นกลไกที่ทำให้ศูนย์อเนกประสงค์ฯ สามารถดำเนินไปได้ โดยทุนทางสังคมยังเป็นระบบเกื้อหนุนทางสังคม เพื่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมของศูนย์อเนกประสงค์ฯ ที่อาจมีความหมายไปในทิศทางที่เป็นความหมายของ ทุนของชุมชน หรือทุนของสาธารณะ อาทิ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม ทุนที่เป็นพลังขับเคลื่อนชุมชน อันได้แก่ พลังแห่งปัญญาหรือองค์ความรู้ของคนในชุมชน รวมไปถึงพลังแห่งความสามัคคี ซึ่งเป็นทุนทางสังคมในความหมายแบบกว้าง ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ทรัพยากร หรือทุนประเภทอื่น ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่วนนี้เป็นส่วนที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการจัดตั้งและดำเนินงานภายในศูนย์อเนกประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์ที่ให้การร่วมมือ และช่วยเหลือกันของคนในชุมชนซึ่งความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ ความสมัครสมานสามัคคีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การมีข้อตกลงข้อบังคับใช้ร่วมกันภายในชุมชน เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ในกระบวนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนได้มีการจัดตั้งกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับประจำศูนย์เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งและดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ และการรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ประชาชนภายในชุมชนที่ทำการศึกษามีการรวมตัวในการทำกิจกรรมอยู่แล้วจึงเป็นส่วนที่สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุด้วย ซึ่งส่วนนี้มีความสอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2546, น. 193-194) ที่กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมนับว่าเป็นหัวใจในการทำงานทุกระดับตั้งแต่องค์กรชุมชนในชุมชนเล็ก ๆ ในชนบท ในบริษัท จนถึงระดับประเทศ กระบวนการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดพลังทุกฝ่ายในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมรับ

ผลตอบแทนจากการที่ได้ทำงานร่วมกัน และผลจากการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การดำเนินต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มิติความพร้อมของชุมชนมีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก คือการมีทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนที่สร้างประโยชน์ต่อการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้ การมีแหล่งเรียนรู้ทางการถ่ายทอดการประกอบอาชีพในชุมชน การมีแกนนำที่ทำหน้าที่ประสานคนในชุมชนให้เกิดความร่วมมือ และการมีแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน ซึ่งจากการศึกษาทั้งส่วนของการสัมภาษณ์และลงไปในพื้นที่มีข้อมูลที่สนับสนุนการคัดเลือกตัวชี้วัดว่า การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรด้านอื่น ๆ มากกว่าทรัพยากรธรรมชาติ แต่ทรัพยากรธรรมชาติอาจมีความสำคัญเมื่อศูนย์อเนกประสงค์ฯ ดำเนินการจัดตั้งแล้ว และภายในชุมชนที่ศึกษามีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนน้อยและคนในชุมชนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในส่วนนี้

2. ตัวชี้วัดในมิติความสามารถของผู้นำ

ตัวชี้วัดในมิติความสามารถของผู้นำที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก สามารถสรุปรวมให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันได้ เนื่องจากตัวชี้วัดในมิติความสามารถของผู้นำทุกตัวที่ได้จากการศึกษาสามารถสะท้อนให้เห็นว่าผู้นำมีความสามารถในการดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ การบริหารจัดการ การประสานงาน รวมไปถึงการมีความเข้าใจส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้ โดยตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถจัดกลุ่มของตัวชี้วัดได้ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์ฯ ของผู้นำ ประกอบด้วย การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ การที่ผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ และการที่ผู้นำมีความรู้ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้ จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนต้องมีความรู้ที่จุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์หลักของศูนย์อเนกประสงค์ฯ นั้นเป็นสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกัน และเป็นสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในการเรียนรู้บทบาทใหม่ของตนเองที่เหมาะสม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และผู้นำจำเป็นต้องมองถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้นภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น ให้ผู้สูงอายุได้มีการพบปะกับผู้อื่น มีการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยผ่อนคลายความเหงารวมทั้งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นก็เพื่อแก้ไขปัญหา และช่วยตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้สูงอายุและคนในชุมชนได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 88-89) ที่กล่าวว่าผู้นำถือ

ได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อน และกระตุ้นการดำเนินงาน ของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งผู้นำชุมชน อาจเป็นทั้งผู้นำที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการก็ได้ ผู้นำจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องต่อการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ

การเข้าใจชุมชนของผู้นำ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้นำสามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการเข้าใจชุมชน เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือและจัดสรรสิ่งต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เอื้อให้การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างชัดเจน การที่ผู้นำสามารถวางแผนการดำเนินงานในชุมชนได้ โดยผู้นำควรนำแผนการดำเนินงานในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมาร่วมกับแผนการดำเนินงานอื่น ๆ ของชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันของการทำงานภายในชุมชน การที่ผู้นำมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้นำสามารถช่วยเหลือและกำหนดแนวทางของกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุได้ และการที่ผู้นำสามารถศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนได้ จากการศึกษาพบว่าผู้นำใช้วิธีการประชุมเวทีประชาคมตามหมู่บ้าน ชุมชนย่อยเป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน ซึ่งส่วนนี้จะทำให้ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุด้วยซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 87) ที่กล่าวว่าของผู้นำชุมชน มีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจชุมชนซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้นำชุมชนจึงต้องทำงานตามพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของตนซึ่งผู้ที่มีความเข้าใจต่อปรัชญาพื้นฐานการปฏิบัติงานกับชุมชนแล้ว จะเข้าใจว่า การทำงานกับชุมชนมิใช่การให้บริการตามความต้องการของประชาชนเท่านั้น หากแต่ยังต้องหาหนทางเพื่อเพิ่มพูนสิทธิในการปกครองตนเอง การเคารพตนเอง และความสามารถในการทำงานร่วมกัน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาล้วนไปของประชาชนด้วย

การบริหารจัดการ เป็นหลักการที่มีความสำคัญมากในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดีจะนำไปสู่การดำเนินงานทุกด้านด้วยความราบรื่น โดยการบริหารจัดการแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการจัดการ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารวัสดุ/อุปกรณ์ และด้านการบริหารการเงิน ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วย

ด้านการจัดการ คือ การที่ผู้นำสามารถจัดหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ ได้ ในพื้นที่ที่ศึกษาพบว่าศูนย์อเนกประสงค์ฯ จำเป็นต้องมีสถานที่ตั้งที่เป็นหลักแหล่งและทุกคนในชุมชนสามารถเดินทางเข้ามาภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 40-42) ที่ว่าพื้นที่ที่เหมาะสมจะจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์

สำหรับผู้สูงอายุฯ ควรเป็นพื้นที่ในชุมชน สามารถเดินทางไป/มาได้สะดวกมีลักษณะ “ใกล้บ้าน ใกล้ใจ”

ด้านการบริหารบุคลากร ประกอบด้วย การที่ผู้นำมีความสามารถจัดหาอาสาสมัคร ในชุมชนมาช่วยงานต่าง ๆ ได้ อาสาสมัครในชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน เนื่องจากการทำงานใด ๆ ในชุมชนก็ตามต้องอาศัยคนเป็นปัจจัยหนึ่งด้วย และการที่ผู้นำสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคลได้ ควรมีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ และกำหนดบทบาทของผู้ที่เข้ามาทำงานให้ชัดเจนเพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันในการทำงาน ซึ่งส่วนนี้ผู้นำหากผู้นำดำเนินการได้ดีก็จะช่วยให้สามารถจัดวางคนได้ตรงกับงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 105-106) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำที่เป็นส่วนสำคัญ ฐึ้นบุคคล คือ การรู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนที่มาร่วมงาน ร่วมการไปด้วยกัน และคนที่เราไปให้บริการตามความแตกต่างเฉพาะตัว เพื่อปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผล

ด้านการบริหารวัสดุ/อุปกรณ์ ประกอบด้วย การที่ผู้นำสามารถในการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ภายในศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้ วัสดุ/อุปกรณ์ ได้แก่ วัสดุ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในสำนักงาน เช่นโต๊ะ เก้าอี้ คอมพิวเตอร์ตู้เก็บเอกสาร เป็นต้น และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกายภาพบำบัดให้แก่ผู้สูงอายุซึ่งอาจนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำกายภาพบำบัดด้วย และการที่ผู้นำสามารถจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุได้ การดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ศูนย์อเนกประสงค์ฯ เกิดเกิดการขับเคลื่อนไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 125) ที่กล่าวว่าผู้นำชุมชนจะเป็นกลไกหลักที่การระดมทรัพยากร และจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นฐานในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ ได้เป็นอย่างมาก

ด้านการบริหารการเงิน ประกอบด้วย การที่ผู้นำสามารถจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในชุมชนได้ เนื่องจากการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุไม่มีงบประมาณในการจัดตั้งดังนั้นผู้นำชุมชนจึงต้องเป็นผู้ที่สามารถบริหารจัดการด้านการเงินและจัดหางบประมาณได้ และการที่ผู้นำชุมชนมีความโปร่งใสในการตรวจสอบการใช้จ่ายได้ ซึ่งผู้นำที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบการเงินต้องเป็นผู้ที่สามารถตรวจสอบได้ โดยมีความชัดเจนในหลักฐานทางการใช้จ่าย (บัญชีรายรับ-รายจ่าย) ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 123-124) ที่กล่าวว่า การแสวงหาวิธีการพึ่งตนเองด้านงบประมาณของภาคประชาชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และเป็นการจัดบริการแนวใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มกำลัง ซึ่งการแสวงหาทุนจะเกิดจากความคิดริเริ่มความร่วมมือร่วมใจและการดำเนินงานของชุมชนเองและผู้มีเข้ามาดูแลระบบการบริหารการเงินต้องเป็นผู้ที่โปร่งใส ตรวจสอบได้

ความสามารถในการประสานงาน ประกอบด้วย การที่ผู้นำสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากรได้ ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ นั้นมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการทำกิจกรรมภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ผู้นำจึงต้องสามารถประสานงานเพื่อขอการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ในศูนย์อเนกประสงค์ได้ และผู้นำชุมชนต้องเป็นที่ยอมรับจากทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานของชุมชน ในการได้รับการยอมรับจากทีมงาน/เครือข่ายเป็นสิ่งที่ช่วยให้การทำงานเป็นไปได้อย่างราบรื่นและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และการที่ผู้นำชุมชนสามารถประสานทีมในการทำงานภายในชุมชนได้ โดยการประสานงานจะมีความสำคัญในการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และทำให้การทำงานเป็นไปอย่างบูรณาการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันได้ โดยผู้นำต้องสามารถจัดทำแผนงาน/โครงการร่วมกับผู้อื่นได้ เนื่องจากการจัดทำแผนงาน/โครงการภายในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุเกิดขึ้นจากการร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความสามารถในการประสานงานมีความสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 89-91) ที่กล่าวว่า การที่ผู้นำมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือมีความสามารถในการประสานงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการแสดงความกระตือรือร้นที่จะติดต่อประสานงานกับองค์กรทั้งภายใน และภายนอกชุมชนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในกระบวนการทำงานได้ดี

จากการศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มิติความสามารถของผู้นำมีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากภายนอกชุมชนได้ ซึ่งการระดมทุนจากภายนอกชุมชนค่อนข้างมีอุปสรรคเนื่องจากชุมชนที่มีการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ไม่มีแหล่งทุนสนับสนุนจากภายนอกและองค์กรภาคเอกชนในชุมชนมีค่อนข้างน้อย ในส่วนของการที่ผู้นำสามารถจัดอบรมอาสาสมัครในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุและการที่ผู้นำสามารถจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ มิได้เป็นสิ่งที่ชุมชนมีการดำเนินการอยู่แล้ว สำหรับการที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการระดมทุนจากในชุมชนได้ ยังเป็นไปไม่ได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชนที่อยู่ในระดับปานกลาง และการขาดความไว้วางใจในการดูแลเงินที่ได้จากการระดมทุน

3. ตัวชี้วัดในมิติความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน

ตัวชี้วัดในมิติความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชนที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก สามารถสรุปรวมให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันได้ เนื่องจากตัวชี้วัดในมิติความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชนทุกตัวที่ได้จากการศึกษาสามารถสะท้อนให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการทำงาน ผลสำเร็จของงานภายในชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วม

และการประสานงานของคนในชุมชนได้ โดยตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถจัดกลุ่มของตัวชี้วัดได้ดังนี้

3.1 การวางแผนการทำงานของชุมชน เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันซึ่งประกอบด้วย การวางแผนงานในการทำงานของชุมชนมาจากการปรึกษาหารือกันของคนในชุมชน แผนในการทำงานนั้นต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเกิดความราบรื่นและลดความขัดแย้งในการทำงานร่วมกันได้ โดยการทำงานในชุมชนต้องแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานในความรับผิดชอบสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และการทำงานในชุมชนมีการกำหนดวิธีการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เต็มที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 91-92) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานของชุมชนควรมีการวางแผนงาน วิธีการทำงาน และปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ได้ ซึ่งการวางแผนงานและการกำหนดวิธีการทำงานต้องมาจากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นของคนในชุมชน

การศึกษาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ประกอบด้วยการทำงานของคนในชุมชนได้มีการศึกษาปัญหา/ความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน โดยการทำงานที่มาจากปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนจะเป็นสิ่งที่ทำให้การแก้ปัญหาและการให้ความช่วยเหลือถูกต้องและตรงกับความต้องการได้มากที่สุด และการทำงานของคนในชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้เป็นสิ่งที่ช่วยให้ชุมชนทราบปัญหาและสถานการณ์ที่แท้จริงในชุมชน ส่วนนี้ทำให้ชุมชนสามารถทำงานได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 99) ที่กล่าวว่ากระบวนการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนนั้นควรมีการศึกษาและตระหนักต่อปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รับฟังข้อเท็จจริงจากประชาชนและผู้รับบริการ ซึ่งการมีข้อมูลของสมาชิกในชุมชนและความสามารถในการระบุถึงความต้องการของประชาชนได้อย่างมีเหตุผล และหลักฐาน เป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นพื้นฐานในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ฯ

การมีเครือข่ายในการทำงาน ประกอบด้วยการทำงานที่ชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน อบต./เทศบาล ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ ในการประสานเครือข่ายในการทำงานของชุมชนทำให้การทำงานทั้งในการจัดตั้งและการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เเนกประสงค์ฯ เป็นไปด้วยดี และชุมชนมีเครือข่ายการทำงานภายนอกชุมชน เช่น พมจ. สถาบันการศึกษา ที่ร่วมกันทำงานด้านต่าง ๆ ซึ่งเครือข่ายการทำงานจากภายนอกชุมชนถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการจัดตั้งและดำเนินงานภายในศูนย์เเนกประสงค์ฯ เป็นอันมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2546, น. 456-458) ที่กล่าวว่า การรวมตัวภายในเครือข่ายที่นำมาใช้ในการทำงาน เป็นการรวมตัวเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเครือข่ายในการทำงานของชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ เครือข่ายภายในชุมชนและเครือข่ายภายนอกชุมชน

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือคนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนได้ ในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนได้มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยเน้นให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดตั้ง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 80-82) ที่ว่าการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ควรให้สมาชิกทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เเนกประสงค์ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานด้วย และ ปารีชาติ วลัยเสถียร (2546, น. 193-195) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดพลังและมีความสามารถในการพัฒนาการทำงานของชุมชนได้อย่างเต็มที่ ในกระบวนการมีส่วนร่วม นับเป็นหัวใจที่สำคัญในการพัฒนาทุกระดับและนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ มิติความสามารถของผู้นำมาตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลในการทำงานของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรมของชุมชน จากการสัมภาษณ์มีข้อค้นพบในเรื่องของอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนของสมาชิกในชุมชน สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.2 ปัญหาด้านการเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

- เจ้าหน้าที่ไม่มีความเข้าใจ และไม่มีทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน
- ขาดการประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
- ความล่าช้าในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

3.3 ปัญหาของสมาชิกในชุมชน มีดังนี้

- สมาชิกในชุมชนส่วนมากมีภาระด้านเศรษฐกิจ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านครอบครัว และด้านสุขภาพร่างกาย

- สมาชิกในชุมชนมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน
- ชาวบ้านขาดความเชื่อมั่นและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
- สมาชิกในชุมชนไม่ทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจึงไม่เห็น

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนนั้น จะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์เเนกประสงค์ช่วย และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในศูนย์เเนกประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยเจ้าความรู้ ความเข้าใจและความอดทน ตลอดจนการอุทิศตนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อปลุกประชาชนให้ตื่น สร้างสติสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมให้ได้

4. ตัวชี้วัดในมิติความสามารถของทีมงาน/เครือข่าย

ตัวชี้วัดในมิติความสามารถของทีมงาน/เครือข่ายที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกสามารถสรุปรวมให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันได้ เนื่องจากตัวชี้วัดในมิติความสามารถของทีมงาน/เครือข่ายทุกตัวที่ได้จากการศึกษาสามารถสะท้อนให้เห็นว่า ทีมงาน/เครือข่ายมีความสามารถในการรวมตัวของทีมงาน/เครือข่ายและการดำเนินงานร่วมกันไปได้ด้วยดี โดยตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถจัดกลุ่มของตัวชี้วัดได้ดังนี้

การมีทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานประกอบด้วย การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พยาบาล การมีทีมงาน/เครือข่ายด้านการปกครอง เช่น อบต./เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีทีมงาน/เครือข่ายด้านงานบริการสังคม เช่น ครู นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ ที่มีหน้าที่ร่วมกันจัดบริการ กิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการฟื้นฟูและดูแลผู้สูงอายุด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 114-116) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานของศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนควรมีทีมงานด้านต่าง ๆ อาสาสมัครหรือบุคลากรทำงานบางช่วงเวลา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความศรัทธาจะทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ ในประเทศไทยปัจจุบันมี 3 กลุ่ม ได้แก่ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุข

การวางแผนงานภายในทีมงาน/เครือข่าย ประกอบด้วย การที่ทีมงาน/เครือข่ายการทำงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน ซึ่งในกระบวนการทำงานภายในทีมงาน/เครือข่ายของชุมชนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกันได้ และการที่ทีมงาน/เครือข่ายมีการกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน ในการกำหนดวิธีการทำงานและเวลาที่เหมาะสมที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสานสอดคล้องกัน และให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถเปิดและดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์ไปได้ด้วยความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550) ที่กล่าวว่าทีมงานในชุมชนต้องประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่สามารถทำงานร่วมมือกันได้ และในการพัฒนากิจการของศูนย์เเนกประสงค์ ควรมีการวางแผนงาน วิธีการ

ทำงาน และปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ได้ ซึ่งมีการกำหนดวิธีการให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายและกับชุมชนด้วย รวมทั้งการสร้างศักยภาพของบุคลากรในทีมการทำงานด้วย

การประสานงานภายในเครือข่าย ประกอบด้วย การที่ทีมงาน/เครือข่าย ให้ความสำคัญกับการประสานงานทุกด้าน โดยเน้นการประสานงานว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน งานและจิตใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเข้าร่วมกันและทำงานอย่างมีสมานฉันท์เป็นทีมงาน และการที่ทีมงาน/เครือข่ายในการทำงานเน้นการประสานความคิดจากทุกฝ่าย การทำงานจะเน้นการประสานความคิด เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2550, น. 247) ที่กล่าวว่า ศูนย์อเนกประสงค์ที่มีความสมบูรณ์ควรเป็นรูปแบบที่ถูกพัฒนาจากการประสานบริการ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีกลวิธีในการประสานงานที่เหมาะสมและครบทุกด้าน โดยเน้นการประสานความคิดเห็นเพื่อให้การจัดบริการเป็นไปอย่างราบรื่น

แนวทางในการพิจารณาตัวชี้วัดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

ตัวชี้วัดที่ได้จากกระบวนการพัฒนาและการตรวจสอบภาคสนามในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดเพื่อให้เห็นความสำคัญของตัวชี้วัด ผู้ศึกษาได้กำหนดค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดจากเกณฑ์ความเหมาะสมในการคัดเลือกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดจากทุกมิติของศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ มีน้ำหนักตัวชี้วัดที่ 3% และตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกที่มีความเหมาะสมในระดับมากมีการกำหนดน้ำหนักตัวชี้วัดที่ 2% และ 1% ส่วนเกณฑ์ในการพิจารณาตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำข้อเท็จจริงที่ได้จากชุมชน (ข้อมูลเชิงคุณภาพ) มาเป็นเป็นแนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัดแต่ละตัว และตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในระดับความเหมาะสมมากที่สุดจากทุกมิติ ควรผ่านเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ทุกตัว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สุวิมล ติรภานันท์ (2548, น. 68-69) ที่ว่าค่าน้ำหนักเป็นสิ่งที่แสดงถึงระดับความสำคัญของตัวชี้วัดตามจำนวนค่าน้ำหนักที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้นำตัวชี้วัดไปใช้ในการประเมินมีรายละเอียดเพิ่มชัดเจนมากขึ้น และแนวทาง (เกณฑ์) ในการพิจารณาตัวชี้วัดเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินตัวชี้วัดและเป็นแนวทางให้เกิดความเข้าใจตัวชี้วัดที่นำไปใช้ในการประเมินศักยภาพของชุมชนได้ตรงกัน